

PEACE NOW

سلام الان
שלום עכשיו

שלוש השנים השמנות

פעולות ממשלת ישראל לסיפוח הגדה המערבית

בשנים 2023-2025

צילום: אורן זין

**לעם היהודי זכות בלעדית ובלתי ניתנת לערעור על כל מרחבי
ארץ ישראל. הממשלה תפתח ותקדם את ההתיישבות בכל חלקי
ארץ ישראל בגליל, בנגב, בגולן, ביהודה ובשומרון.**

(מסמך קווי יסוד להקמת ממשלת ישראל ה-37)

מאי 2026

PEACE NOW
سلام الان
שלום עכשיו

מחקר, כתיבה: חגית עופרן, יונתן מזרחי (שלום עכשיו) ודרור אטקס (כרם נבות)
עריכת לשון בעברית: לילך צ'לנוב
תרגום לערבית: לורין סעיד
תרגום לאנגלית: נירית ידין
עיצוב: סטודיו עינהר

**בהתאם לחובה שנקבעה בחקיקה שיזמה ממשלת ישראל במסגרת מאבקה בארגונים
המבקרים את מדיניותה בשטחים הכבושים, ארגון שלום עכשיו גאה לציין כי בשנת
2025 הגיע עיקר מימונו מישויות מדיניות זרות שהן מדינות ידידותיות לישראל.
פרטיהן מופיעים באתר האינטרנט של רשם העמותות.**

נתונים מרכזיים מן הדוח

- בשנים 2023-2025 הוקמו 185 מאחזים חדשים בגדה המערבית, מהם כ-130 מאחזי חווה ו"גבעות".
- מאחזי החוות חולשים כיום, לפי הערכת הדוח, על יותר מ-1,070,000 דונם - כ-18% משטח הגדה המערבית.
- במהלך שנת 2025 בלבד נוספו כ-300,000 דונם לשטחים שעליהם השתלטו מתנחלים באמצעות מאחזי חוות.
- רק כ-40% מהשטחים שעליהם חולשים מאחזי החוות מוגדרים על ידי המינהל האזרחי כ"אדמות מדינה"; היתר כוללים קרקעות פרטיות, אדמות וקף, אדמות לא מוסדרות או שטחים שמעמדם לא מופה.
- בשנים 2023-2025 גורשו 118 קהילות ומקבצי רועים פלסטיניים, בעיקר בעקבות אלימות מתנחלים, מניעת גישה למרעה ולמים, והיעדר הגנה אפקטיבית מצד הרשויות.
- בשלוש שנות הממשלה קודמו תוכניות ל-40,064 יחידות דיור בהתנחלויות; בשנת 2025 לבדה קודמו 27,941 יחידות דיור - יותר מכפול מהשיא השנתי הקודם.
- בשנים 2023-2025 השתלטו מתנחלים על לפחות 11,520 דונם לצורכי חקלאות, באמצעות חריש, נטיעות ומניעת גישה של פלסטינים לאדמותיהם.
- מאז הקמת הממשלה, וביתר שאת לאחר 7 באוקטובר 2023, נפרצו לפחות 223 ק"מ של דרכי עפר חדשות ברחבי הגדה, לצד שדרוג עשרות קילומטרים של דרכים קיימות.
- בשנים 2023-2025 הכריזה ישראל על 25,959 דונם כ"אדמות מדינה" - כמעט מחצית מכלל השטח שהוכרז כאדמות מדינה מאז תחילת תהליך אוסלו.
- הממשלה החליטה להקצות 244 מיליון ש"ח לפתיחה בהליכי הסדר מקרקעין בגדה המערבית - מהלך שהדוח מזהיר שהוא עלול להביא לנישול רחב היקף של פלסטינים מאדמותיהם.

תקציר מנהלים

הדוח המשותף של הארגונים שלום עכשיו וכרם נבות סוקר את השינויים העמוקים שחוללה ממשלת ישראל ה-37 בגדה המערבית מאז הקמתה בסוף דצמבר 2022 ועד סוף שנת 2025. מסקנתו המרכזית של הדוח היא שבשלוש שנות כהונתה האיצה הממשלה תהליכי סיפוח דה פקטו בקצב חסר תקדים, באמצעות שילוב בין שינוי מבני במערכת השלטון הישראלית החולשת על הגדה המערבית, הרחבת ההתנחלויות, הכשרת מאחזים, השתלטות על קרקעות, גירוש קהילות פלסטיניות והעמקת השליטה הישראלית גם בשטחים שנמסרו בעבר לאחריות הרשות הפלסטינית.

הממשלה הנוכחית שינתה את מנגנוני השליטה הישראליים בגדה המערבית. המהלך המרכזי הוא העברת סמכויות אזרחיות נרחבות מהמינהל האזרחי ושרשרת הפיקוד הצבאית לידי השר בצלאל סמוטריץ' ומינהלת ההתיישבות במשרד הביטחון. שינוי זה, שסמוטריץ' עצמו הגדיר "שינוי ה-DNA של המערכת", כולל העברת סמכויות בתחומי תכנון ובנייה, רישום וניהול מקרקעין, תשתיות, כבישים, שמורות טבע, ארכאולוגיה ואכיפה. בכך נוצר מנגנון אזרחי-פוליטי חדש, הנשלט בפועל בידי הגורמים הקיצוניים ביותר בממשלה, ומאפשר קידום מהיר ושיטתי של מטרות סיפוח, אגב עקיפת מעט הבלמים שהיו קיימים בעבר במערכת הצבאית והמשפטית.

לצד שינוי מבני זה, הממשלה הקימה וחיזקה את משרד ההתיישבות והמשימות הלאומיות בראשות אורית סטרוק, המשמש מנגנון ממשלתי להעברת מאות מיליוני ש"ח לגופים הפועלים בתחומי ההתנחלות ולהשתלטות על שטחים בגדה. תקציבים אלו, לצד תקציבי ביטחון ותשתיות, מסייעים להקים ולבסס מאחזים בלתי חוקיים, ובעיקר מאחזי חוות, שחלק ניכר מתושביהם מעורבים באלימות ובגירוש קהילות פלסטיניות.

אחד הביטויים הבולטים ביותר לשינוי שחל בשנים אלו הוא חידוש ההתנחלות בצפון הגדה. הממשלה ביטלה את האיסור על כניסת ישראלים לאזורי ההתנחלויות שפוננו במסגרת "ההתנתקות" ב-2005, והחלה לקדם מחדש את הקמת ההתנחלויות חומש, שא-נור, גנים וכדים, לצד התנחלויות ומאחזים חדשים במרחב ג'נין ושכם. בה בעת מקודמים פרויקטים תיירותיים ואתרים ארכאולוגיים באזור, ובהם סבסטיה ותחנת הרכבת מסעודיה, שהם חלק ממהלך רחב יותר של עיצוב מרחב צפון הגדה המערבית.

הדוח מצביע גם על שינוי דרמטי בתחום התכנון. ביוני 2023 ביטלה הממשלה את הצורך באישור שר הביטחון לכל שלב בקידום תוכניות בנייה בהתנחלויות, והעבירה את השליטה על קצב קידום תוכניות הבנייה בהתנחלויות לידי סמוטריץ'. בעקבות זאת קודמו בשלוש שנות הממשלה תוכניות ל-40,064 יחידות דיור חדשות בהתנחלויות - תשתית תכנונית שעשויה לאפשר גידול עתידי של כ-200,000-160,000 מתנחלים. בשנת 2025 לבדה קודמו 27,941 יחידות דיור, יותר מכפול מהשיא השנתי הקודם. בין התוכניות הבולטות שאושרו נמצא אזור E1, שמימושו צפוי להעמיק את ביתור הגדה ולפגוע קשה באפשרות לפיתוח רצף פלסטיני בין רמאללה, מזרח ירושלים ובית לחם.

לצד קידום הבנייה הרשמית, הממשלה מקדמת הכשרה ופיתוח של מאחזים בלתי חוקיים. במאי 2024 נחשפה רשימה של 70 מאחזים שסמוטריץ' הורה לממן ולפתח, אף שאינם חוקיים, ורבים מהם משמשים מוקדים לאלימות מתנחלים. במהלך שלוש שנות כהונתה של הממשלה הוקמו 185 מאחזים חדשים, מתוכם כ-130 מאחזי חווה ו"גבעות".

קצב ההקמה הלך וגבר משנה לשנה, והוא מלמד על מנגנון הולך ומתמקצע של השתלטות על שטחים, המנצל את המלחמה ואת העובדה שלמעשה אין אכיפה על בנייה ישראלית, כדי לקבוע עובדות חדשות בשטח.

למחזי החוות יש תפקיד מרכזי בגירוש ובנישול. להערכתנו מחזי החוות חולשים כיום על יותר ממיליון דונם כ-18% משטח הגדה המערבית. בתוך שנה אחת בלבד, במהלך 2025, נוספו כ-300,000 דונם לשטחים שעליהם השתלטו מתנחלים באמצעות מחזי חוות. רק כ-40% מהשטחים האלה מוגדרים על ידי המינהל האזרחי "אדמות מדינה", והשאר הם קרקעות פרטיות, אדמות וקף או שטחים שמעמדם לא מופה. המשמעות היא שמנגנון הרעייה, האלימות ומניעת הגישה מאפשר השתלטות בפועל גם על קרקעות שלא ניתן להקצות למתנחלים באופן רשמי.

התוצאה הישירה היא גירוש שיטתי של קהילות רועים פלסטיניות. בשנים 2023-2025 גורשו 118 קהילות ומקבצי רועים, בעיקר בעקבות אלימות מתנחלים, מניעת גישה למרעה ולמים, הצבת מחזים סמוכים והיעדר הגנה מצד הצבא והמשטרה. לפי נתוני ארגון בצלם, בשלושת החודשים הראשונים של 2026 גורשו עוד 16 קהילות ומשפחות, ובהן ראס עין אל-עוג'א, קהילת הרועים הגדולה ביותר בשטח C, שמנתה כ-1,000 תושבים. לצד זאת, בשנים 2023-2025 השתלטו מתנחלים על לפחות 11,520 דונם לצורכי חקלאות, בעיקר באמצעות חריש עונתי, נטיעת מטעי תמרים וכרמי ענבים וזיתים, במטרה לקבע את מניעת הגישה של פלסטינים לאדמותיהם.

מאז הקמת הממשלה, וביתר שאת לאחר 7 באוקטובר 2023, פוצו מתנחלים לפחות 223 ק"מ של דרכי עפר ברחבי הגדה, נוסף על שדרוג עשרות קילומטרים של דרכים קיימות. דרכים אלו משמשות להקמת מחזים, השתלטות על שטחים וחסימת גישת פלסטינים לאדמותיהם. חלק ניכר מהדרכים נפרצו על קרקעות פרטיות או על אדמות שאינן אדמות מדינה, ולעיתים גם בתוך שטחי B. הדוח מצביע על מקורות תקציביים ממשלתיים לפריצת דרכים, ובהם תקציבי "מרכיבי ביטחון", תקציבי של מחלקות סיוור קרקעות ברשויות המתנחלים, והחלטה ממשלתית מינואר 2026 להקצות 125 מיליון ש"ח ל"סלילת צירים ביטחוניים".

על פי נתונים שפרסם משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים (OCHA), בשנים 2023-2025 חלה עלייה של כ-80% במספר ההריסות שביצעה ישראל באזור C בשל בנייה ללא היתר: מ-537 מבנים במוצע לשנה בשנים 2010-2022 ל-966 מבנים במוצע לשנה בשלוש שנות הממשלה הנוכחית. הריסת מבנים פלסטינים משתלבת במערכת רחבה יותר של מניעת פיתוח פלסטיני, בעוד שהממשלה מקדמת תכנון, תקצוב והכשרה של התנחלויות ומחזים ישראליים הנבנים בניגוד לחוקי התכנון והבנייה החלים בשטחי C.

בפרק העוסק בהשתלטות על קרקעות, מתוארת האצה דרמטית של מנגנוני ההשתלטות המשפטיים והביורוקרטיים. בשנים 2023-2025 הכריזה הממשלה על 25,959 דונם כ"אדמות מדינה" - כמעט מחצית מכלל השטח שהוכרז כאדמות

מדינה מאז תחילת תהליך אוסלו. נוסף על כך קודמו הפקעות, צווי תפיסה, שינויי תחומי שיפוט וצמצום שטחי אש לטובת הרחבת התנחלויות. הממשלה גם החליטה לפתוח בהליכי הסדר מקרקעין בגדה המערבית ולהקצות לכך 244 מיליון ש"ח - מהלך שעלול להביא לנישול רחב היקף של פלסטינים, משום שרבים מהם יתקשו להוכיח בעלות לפי התנאים שתקבע ישראל, וקרקעותיהם עלולות להירשם על שם המדינה.

תהליכי ההשתלטות על קרקעות אינם מוגבלים עוד לשטח C. הממשלה החלה לכרסם גם בסמכויות שניתנו לרשות הפלסטינית בשטחי A ו-B. הדבר בא לידי ביטוי בצו האוסר על בנייה פלסטינית בשטחי "השמורה ההסכמית", בהחלטת הקבינט מפברואר 2026 ליטול סמכויות הריסה מהרשות הפלסטינית בשטחי A ו-B במקרים שיוגדרו כגיעה באתרי מורשת, סביבה או מקורות מים, ובהעברת סמכויות התכנון והבנייה במערת המכפלה ובאזור ההתנחלות בחברון לידי המינהל האזרחי. מהלכים אלו מערערים בפועל על המסגרת המינהלית שנותרה מהסכמי אוסלו ומרחיבים את שליטת ישראל גם לאזורים שהיו אמורים להיות בניהול פלסטיני במהלך תקופת הסכם הביניים, שממשלת ישראל פועלת בפועל להביא לקריסתו.

תוכן העניינים

09	הקדמה
11	פרק א' השינויים המינהליים - מהמהפכה המשטרית לסיפוח
11	1. הקמת מינהלת ההתיישבות - "משנים את ה-DNA של המערכת"
12	2. משרד ההתיישבות
12	3. ביטול חוק ההתנתקות ואיסור השהייה של ישראלים בהתנחלויות שפוננו ב-2005 מאזור ג'נין
14	4. העברת סמכויות התכנון והבנייה לשר סמוטריץ'
14	5. נטילת סמכויות ההריסה בשטחים שנמסרו לרשות הפלסטינית
15	6. החלטות הממשלה על הסדר מקרקעין
16	7. החלת סמכויות הרשות להתחדשות עירונית בגדה המערבית
16	8. החלטת הקבינט בנוגע לרכישת קרקעות בידי ישראלים בגדה המערבית
17	פרק ב' גירוש ונישול
17	1. הקמת מאחזים וחוות
19	2. השתלטות על קרקעות
22	3. הקצאת שטחים למרעה
23	4. השתלטות על שטחים לצורכי עיבוד חקלאי
25	5. גירוש קהילות פלסטיניות
27	6. פריצת דרכים
27	7. גידור לאורך כבישים עוקפים
30	8. מחסומים
31	9. הריסות בתים
33	פרק ג' פיתוח התנחלויות
33	1. הקמת התנחלויות חדשות
41	2. הכשרת מאחזים
42	3. תוכניות: אישור יותר מ-40,000 יחידות דיור בהתנחלויות
44	4. מכרזים
45	5. כבישים בין-עירוניים
49	6. חברון
50	פרק ד' קרקעות
50	1. הכרזות על אדמות מדינה
52	2. הפקעות
54	3. צווי תפיסה
57	4. שטחי שיפוט
61	5. צמצום שטחי אש לשם הרחבת התנחלויות

הקדמה

למעלה משלוש שנים חלפו מהשבעת הממשלה הנוכחית, השישית במספר בראשות בנימין נתניהו. שנים אלו היו מהקשות שעברו על הגדה המערבית מאז 1967. הקמת הממשלה ה-37 בשלהי דצמבר 2022 איפשרה והאיצה תהליכים שיצרו שינויים עמוקים במציאות השוררת בגדה המערבית. השינויים האלה הם תוצר ישיר של העברת סמכויות הניהול, התכנון והאכיפה לידי השר בצלאל סמוטריץ', המייצג גורמים קיצוניים ביותר בציבור הישראלי ובממשלה הלאומנית והגזענית ביותר בתולדות מדינת ישראל.

מטרת מסמך זה היא לסקור את השינויים האלה, במלאת שלוש שנים לכהונת הממשלה. אנו, מי שעוסקים במעקב ובתיעוד מפעל הנישול וההתנחלות הישראלי זה שנים ארוכות, ביקשנו להתרומם לרגע מהמרוץ אחר אין ספור אירועי האלימות והפשיעה הלאומנית המתרחשים מדי יום ביומו בשטח, ולשרטט תמונת רוח עדינית ומלאה ככל האפשר, מתוך הבנה שהשינויים העוברים על הגדה המערבית בשנים האלה הם חסרי תקדים.

בתוכנית התחקירים "זמן אמת" ששודרה בערוץ כאן 11 ב-8 בדצמבר 2025 [אמרה שרת ההתיישבות](#) אורית סטרוק, תושבת ההתנחלות היהודית בלב חברון: "אנו מתקנים בשלוש שנים שלושים שנה של נזקי אוסלו". הדרך להשגת "התיקונים" שעליהם דיברה סטרוק עוברת, בין היתר, בשינוי יסודי של שרשרת הפיקוד הצבאית ובהשתלטות על צמתים קריטיים בממשל הישראלי: ההשתלטות של סמוטריץ' ואנשיו על המינהל האזרחי והפיכתו לגוף אזרחי, התקציבים המוזרמים להתנחלויות, ומינויו של אבי בלוט לאלוף פיקוד המרכז ביולי 2024, הם שאפשרו רבים מהמהלכים שנתאר להלן. יש להניח כי מינויו לא מכבר של דוד זיני, שצמח והתחנך בחוגים ובמוסדות חרד"לים קיצוניים, לראש השב"כ, עשוי אף הוא לסייע לגורמים אלימים הפועלים בגדה המערבית לפעול בלא מורא. למותר לציין כי גם הפקרת המשטרה בידי של השר איתמר בן גביר, עברייני מועד שהורשע בהסתה ובתמיכה בפעולות טרור, העלתה תרומה נכבדה להידרדרות המציאות בגדה המערבית לנקודת השפל הנוכחית. התוצאה הדרמטית האחרונה של שינויים אלו היא גירוש תושבי ראס עין אל-עוג'א, קהילת הרועים הגדולה ביותר בשטח C, שמנתה כ-1,000 תושבים, במהלך ינואר 2026.

בשלוש השנים האחרונות מתקיימת בעזה מלחמה אכזרית יותר מכל קודמותיה. המלחמה שהחלה בטבח נפשע שערך החמאס באזרחים ישראלים ב-7 באוקטובר 2023, התגלגלה למלחמה ברוטלית, שבמהלכה ביצעה ישראל פשעי מלחמה חמורים שהביאו להרס כמעט מוחלט של רצועת עזה ושל חלקים גדולים מדרום לבנון, ולהרג של עשרות אלפי פלסטינים ושל אלפי לבנונים וישראלים. למסקנה דומה הגיעו כנראה גם הגורמים בבית הדין הבינלאומי, שהוציאו צווי מעצר בינלאומיים נגד כמה בכירים ישראלים, ובהם גם ראש ממשלת ישראל בנימין נתניהו ושר הביטחון לשעבר יואב גלנט.

ככל שחולף הזמן מתברר כי חלק מהתופעות הקשות שהתגלו בהתנהלות הצבא במהלך המלחמה בעזה ובלבנון חלחלו גם לגדה המערבית. בשטח פועלים אלפי חיילים ושוטרים, ובהם גם אלפי מתנחלים שגויסו לפרקי זמן ארוכים. חלק מהמתנחלים האלה פועלים במסגרות צבאיות אוטונומיות, כגון יחידות הגמ"ר, חלקם במסגרות פרה-צבאיות שהצבא מתחזק, וחלקם גם "סתם אזרחים". המציאות בשטח מלמדת כי אלו וגם אלו עושים בשטח ככל העולה על רוחם, בהסכמת הפיקוד הצבאי, ולא פעם אף בעידודו.

מלחמת 7 באוקטובר פרצה במהלך המשבר הפוליטי המתמשך, שבמרכזו עומדת החלטת הממשלה הנוכחית לרסק את היסודות והעקרונות המשטריים של מדינת ישראל. ניסיון הפיכה משטרי זה נתמך גם על ידי חלק גדול מהימין המתנחלי, בהנחה ובתקווה שהמשטר שהממשלה מקווה להשליט יקדם את סיפוחה הרשמי של הגדה המערבית. לפי שעה נתקלת תוכנית הסיפוח בהתנגדותו של ממשל טראמפ, שתלותה הפוליטית והצבאית של ישראל בו בולטת היום יותר מאי פעם.

בשלב זה של הסכסוך המדמם על הארץ הזאת ברור יותר מבעבר כי נדרשת התערבות בינלאומית נחושה, שתיטול מידי מדינת ישראל את השליטה על הגדה המערבית ותאלץ אותה לפרק את מנגנוני השליטה הצבאית והאפרטהייד שהיא התמכרה להם.

כאשר התחלנו לכתוב את הדוח הזה תכננו לסיימו בסוף שנת 2025. בשל עומס האירועים התארכה העבודה על המסמך אל תוך הרבעון הראשון של שנת 2026, שבו המשיכו והעמיקו המגמות המתוארות בו. ב-8 בפברואר 2026 התקבלו בקבינט המדיני-ביטחוני כמה החלטות, שלנוכח חשיבותן מצאנו לנכון לציין אותן בפרק הראשון של הדוח, אף שהן חורגות מהמסגרת הכרונולוגית של מסמך זה.

דוח זה אינו מתיימר להקיף את כל התופעות והאופנים שבאמצעותם פועלת ישראל בגדה המערבית. היבט אחד הנפקד לחלוטין מהמסמך, שהוא אולי החשוב מכולם, הוא אלימות של מתנחלים ושל חיילים נגד תושבים פלסטינים. מדובר באלפי אירועים, הממוקמים על המנעד שבין אלימות מילולית לבין רצח. רובם הגדול של האירועים האלה אינם מתועדים ואינם נמנים בשום ספירה של שום גורם, שכן הם אינם חוצים את רף הדיווח החדשותי. האלימות הזאת היא חלק ממערכת ממומנת וממוסדת שתפקידה לגרש פלסטינים ולהשתלט על אדמותיהם.

בדוח ארבעה פרקים. הפרק הראשון עוסק בשינויים המינהליים שהממשלה החליטה עליהם, שינויים שאי אפשר להגזים במידת השפעתם על המתרחש בגדה המערבית בשנים אלו. בפרק זה נדרשנו גם למינויו של אבי בלוט לאלוף פיקוד המרכז. מינויו של האלוף בלוט, שגדל בהתנחלות נווה צוף (חלמיש) ולמד לפני גיוסו במכינה הקדם-צבאית בהתנחלות עלי, מסמן להבנתנו פרק חדש בתולדות שיתוף הפעולה בין הצבא למתנחלים, ויש בו כדי להסביר תופעות שלא נראו כמותן עד היום. הפרק השני עוסק בגירוש ובנישול בשטח, המתרחש בהיקפים ובקצב שטרם נראו מאז 1967. הפרק השלישי עוסק בצעדים שנעשו לשם פיתוח ההתנחלויות עצמן, ובהם החלטות על הקמת התנחלויות והכשרת מאחזים, וכן קידום תוכניות בנייה עתידיות. הפרק הרביעי עוסק במנגנון ההשתלטות על קרקעות נוספות.

פרק א' השינויים המינהליים - מהמהפכה המשטרית לסיפוח

1. הקמת מינהלת ההתיישבות - "משנים את ה-DNA של המערכת"

במשא ומתן הקואליציוני שהתקיים לאחר הבחירות לכנסת ה-25, הוסכם בין מפלגות הליכוד והציונות הדתית על כמה שינויים מבניים בגופים המנהלים את הגדה המערבית. מטרת השינויים האלה הייתה מה שכינה השר סמוטריץ': "שינוי ה-DNA של המערכת". שינוי זה כלל, בין היתר, את נטילת סמכויות הניהול של שטח C מידי המינהל האזרחי במתכונתו הקודמת, והעברתן לידי "הסגן האזרחי" לראש המינהל האזרחי, הכפוף ישירות ל"מינהלת ההתיישבות" במשרד הביטחון, שעליה חולש השר סמוטריץ'.

עיקר השינויים שסוכמו בנספח להסכם הקואליציוני, שנחתם ב-1 בדצמבר 2022, היה מינויו של סמוטריץ' לתפקיד

השר סמוטריץ' בכנס ההסדרה, בתאריך 9.6.2024

"שר במשרד הביטחון שתחת אחריותו יהיו שטחי הפעולה של יחידות המתכ"ש והמינהל האזרחי" (סעיף 6.4). אף שרשמית הוכפפו פעולותיו של סמוטריץ' בגדה המערבית לשר הביטחון (סעיף 21.1), סוכם כי בתוך משרד הביטחון תוקם "מינהלת ההתיישבות", ולראשה ימנה סמוטריץ' אדם במשרת אמון (סעיף 21.8). בעקבות זאת מונה לראשות מינהלת ההתיישבות יהודה אליהו, מקורבו ושותפו לדרך של סמוטריץ'.

כמו כן סוכם כי הייעוץ המשפטי לפעולות ישראל בגדה המערבית יועבר מהמינהל האזרחי למשרד הביטחון ויוכפף אף הוא ל"שר הנוסף", דהיינו לסמוטריץ'. בראש יחידת הייעוץ המשפטי הועמד משה פרוכט, תושב מאחז איבי הנחל, שהיה בעבר רכז הקרקעות של המועצה האזורית גוש עציון, מועצה שהייתה ועודנה מעורבת באין ספור מקרי השתלטות עבריינית על אדמות שבבעלות פלסטינים.

ב-29 במאי 2024 מונה הלל רוט, תושב ההתנחלות רבה (ובעבר תושב ההתנחלות יצהר), לתפקיד סגן ראש המינהל האזרחי לעניינים אזרחיים. אלא שהתואר "סגן" במקרה הזה - מטעה. ביום המינוי אולץ ראש המינהל האזרחי, תא"ל הישאם אברהים, לחתום על צו שהעביר עשרות סמכויות אזרחיות שהיו עד אז מוקנות לראש המינהל האזרחי לידי "סגנו" החדש, רוט. סמכויות אלו כוללות,

בין היתר, את האחריות לניהול ורישום המקרקעין, להקמת תשתיות וכבישים, לתכנון ובנייה, לאכיפה (או אי-אכיפה) של חוקי הבנייה בשטחי C, לשמורות טבע ולחפירות ארכאולוגיות. כלומר, כל הסמכויות הנחוצות לעיצוב המציאות בשטח. בסוף דצמבר 2025 עברו משרדי המינהל האזרחי מהבסיס הצבאי הסמוך לאוגדת איו"ש בבית אל לאזור התעשייה שער בנימין. הצעד הזה, שהוגדר באחד מערוצי המתנחלים - "עושים היסטוריה", הוא ביטוי נוסף להעברת סמכויות ניהול הגדה המערבית מידי הצבא לידי הגורמים הקיצוניים ביותר מבין המתנחלים.

2. משרד ההתיישבות

ההסכם הקואליציוני בין הליכוד לציונות הדתית כלל סעיף (6.4) שבו סוכם כי יוקם "משרד ההתיישבות והמשימות הלאומיות", ובראשו יעמוד שר מטעם הציונות הדתית. בראש המשרד הזה עומדת ח"כ אורית סטרוק, תושבת ההתנחלות היהודית בחברון. משרד ההתיישבות הוא למעשה מנגנון ממשלתי המחלק מאות מיליוני ש"ח בשנה לגופים לא ממשלתיים העוסקים בתחום החינוך, ב"זהות יהודית", וכמובן, בהתנחלות ובהשתלטות על שטחים בגדה המערבית. המשרד גם אחראי לפעילותה של **החטיבה להתיישבות**, שהיא הגוף החולש על חלק נכבד מהקרקעות שעליהן השתלטה ישראל בגדה המערבית עבור מפעל ההתנחלויות. דרך משרד ההתיישבות העבירה הממשלה עשרות מיליוני ש"ח בכל שנה למאחזים לא חוקיים, ובעיקר למאחזי חוות שתושביהם מעורבים באלימות נגד קהילות פלסטיניות.

3. ביטול חוק ההתנתקות ואיסור השהייה של ישראלים בהתנחלויות שפוננו ב-2005 מאזור ג'נין

בקיץ 2005 נסוגה ישראל מרצועת עזה ופינתה גם ארבע התנחלויות בצפון הגדה המערבית, באזור ג'נין: גנים, כדים, שא-נור וחומש. הכנסת חוקקה אז את חוק ההתנתקות, שאסר על כניסת ישראלים לאזורים שישאל נסוגה מהם. במשך 20 שנה היה האזור שבין שכם לג'נין לאזור שבו רצף יישובים פלסטיניים ללא נוכחות אזרחית ישראלית, למעט המאחז הלא-חוקי שהוקם **בחומש**.

חודשים ספורים לאחר הקמת הממשלה הנוכחית, ב-21 במרץ 2023, חוקקה הכנסת **חוק** שביטל את האיסור על כניסת ישראלים לשטחי ארבע ההתנחלויות שפוננו בצפון הגדה. המטרה המיידית של החוק הזה הייתה **לאפשר הסדרה של המאחז בחומש**. החוק שחוקק בכנסת לא חל ישירות בגדה המערבית, והוא תורגם לצו צבאי, שעליו **חתם** אלוף פיקוד המרכז דאז, יהודה פוקס, ב-18 במאי 2023, שהתיר כניסת ישראלים **רק לאזור ההתנחלות חומש**, ואילו שאר השטח נשאר סגור לישראלים מטעמי ביטחון. מיד אחר כך **החלו עבודות** להקמת הישיבה בחומש. ישיבה זו נבנתה ביוזמת הממשלה ובאמצעות צה"ל, אף שהעבודות נעשו בניגוד לחוקי התכנון והבנייה - בלי תוכניות בנייה מאושרות ובלי והיתר בנייה.

כשנה לאחר מכן, ב-10 במאי 2024, חתם האלוף פוקס על **צו נוסף** המתיר כניסת ישראלים גם לשטחי ההתנחלויות שא-נור, גנים וכדים. כעבור שנה, ב-18 במאי 2025, **החליט הקבינט** על הקמה מחדש של ההתנחלויות חומש ושא-נור, לצד ההתנחלות הר עיבל מצפון לשכם, וב-11 בדצמבר 2025 **החליט הקבינט** גם על הקמה מחדש של ההתנחלויות גנים וכדים. ב-26/3/25 קיבל הקבינט **החלטה** על הקמה של התנחלויות נוספות במרחב ג'נין: אלוני שומרון, מעיינות, נועה, עמק דותן, רום גלבוץ ותענך. בעקבות החלטות הקבינט חתם אלוף הפיקוד אבי בלוט על צווים הקובעים את תחום השיפוט של ההתנחלויות שא-נור (ב-9 בנובמבר 2025), **חומש** (ב-28 בדצמבר) והר עיבל (ב-28 בדצמבר), שהעבודות להקמתן החלו במהלך החודשים הראשונים של שנת 2026.

לשם הקמת ההתנחלות בשא-נור, הממשלה מתכננת לסלול כביש עוקף חדש שיאפשר למתנחלים להגיע להתנחלות בלי לעבור בין בתי העיירה סילת א-דהר וכפרים נוספים. לשם כך חתם אלוף הפיקוד בלוט על [צו תפיסה](#) לכ-500 דונם של קרקעות פרטיות ומעובדות של פלסטינים, בעילה של "צורך ביטחוני". בחודשים האחרונים החלו עבודות ניקוי והכנת תשתיות לקראת כניסת מתנחלים להתנחלות שא-נור.

לצד קידום ההתנחלויות באזור שבין שכם לג'נין, הממשלה מקדמת גם הקמה של שני אתרי תיירות: באתר הארכאולוגי [בכפר סבסטיה](#), שבו הופקעו [כ-2,000 דונם](#) (ב-11 בפברואר 2026), ובתחנת הרכבת מסעודיה, סמוך לסבסטיה, שבה החל להיבנות "אתר מורשת" לתולדות ההתנחלות, בהשקעה ממשלתית של [כ-3.5 מיליון ש"ח](#).

נוסף על התנחלויות אלו, החל צה"ל לבנות בסיסים צבאיים חדשים במרחב שבין שכם לג'נין, ובהם גם [בסיס חטיבת מנשה](#), [הפועל כעת בתוך תחומי הקו הירוק](#). להשלמת התמונה יש לציין גם את ההתנחלויות החדשות בצפון הגדה המערבית שעל הקמתן החליטה הממשלה: תבץ, הר בזק, רום גלבו, מעיינות, נועה, עמק דותן, מעוז צבי, ריחנית, אל נווה ותענך, כולן במרחב ג'נין. כל הפעולות האלה נועדו לקדם את ההשתלטות הישראלית על צפון הגדה המערבית, כחלק ממאמצי הסיפוח.

מגדל המים בהתנחלות המפונה חומש שממשלת ישראל אישרה את הקמתה מחדש

4. העברת סמכויות התכנון והבנייה לשר סמוטריץ'

ב-18 ביוני 2023 [החליטה](#) הממשלה לתקן את החלטת ממשלה מספר 150 משנת 1996. החלטה זו ביטלה את השליטה הישירה של הממשלה בהליכי התכנון בגדה המערבית. עד אז היה שר הביטחון חייב לאשר כל שלב בתכנון ההתנחלויות: דיון בהפקדה, פרסום הפקדה, דיון במתן תוקף, פרסום מתן תוקף, וגם את שלב ההרשאה לתכנון וההרשאה לבנייה. ההחלטה החדשה ביטלה למעשה את הצורך באישור שר הביטחון לכל שלב, והיא מאפשרת לקדם תוכניות בקצב שיקבעו גורמי המקצוע במינהל האזרחי, הכפופים בפועל לשר סמוטריץ'. רק בשלב ההקצאה לתכנון (לפני הכנת התוכניות) ובשלב ההקצאה לבנייה (אחרי אישור התוכניות) נדרש אישור הדרג המדיני, והחלטת הממשלה [מעבירה את סמכות האישור](#) לידי השר סמוטריץ'. בעקבות המהלך הזה החלה מועצת התכנון העליונה לאשר תוכניות בנייה בהתנחלויות בקצב חסר תקדים, בשנת 2025 לבדה [קודמה בנייתן של 27,941 יחידות דיור](#) בהתנחלויות, [יותר מכפול](#) מהשיא השנתי הקודם, מ-2023.

5. נטילת סמכויות ההריסה בשטחים שנמסרו לרשות הפלסטינית

בהסכם הביניים (אוסלו ב') בין ישראל לאש"ף מ-1995 חולקה הגדה המערבית, חלוקה זמנית, לאזור A ו-B (כ-39% מהגדה), שעברו לשליטה וניהול פלסטיני, ולאזור C (כ-61% מהגדה), שנותר בשליטה ישראלית עד החתימה על הסדר הקבע, שהיה אמור להיחתם במאי 1999. רה"מ נתניהו, שממשלתו הראשונה הושבעה ביוני 1996, סירב לממש את שלבי הנסיגה הישראלית מהגדה המערבית, ובמקום לקדם את הסדר הקבע לפי ההסכם, פתח מחדש סוגיות שכבר סוכמו בו. באוקטובר 1998 חתמו אש"ף וממשלת ישראל על "[הסכם וואי](#)", שבו הוסכם, בין השאר, כי כ-3% משטח הגדה המערבית, שנתניהו סירב להעביר לפלסטינים, יועברו לשליטת הרשות הפלסטינית כשטחי B, במעמד מיוחד של "שמורת טבע", והבנייה בהם תיאסר עד הגעה להסכם קבע. השנים חלפו, ועיקר סעיפי הסכם אוסלו כידוע לא מומשו. בשנים 2022-2024 החלו פלסטינים להקים תשתיות ולבנות בחלק הצפוני של "השמורה ההסכמית", ממזרח להתנחלויות תקוע ונוקדים. בעקבות זאת פתחו מתנחלים בקמפיין אגרסיבי ודרשו מהממשלה למנוע את בניית "העיר הערבית החדשה במדבר יהודה", כלשונם. אלא שכל עוד עמד בראש פיקוד המרכז האלוף יהודה פוקס הוא סירב לחתום על צו האוסר על בנייה במקום, מתוך הבנה שאין מדובר בעניין ביטחוני, אלא פוליטי. אך עם מינוי מחליפו, אבי בלוט, לאלוף פיקוד המרכז ביולי 2024, אחד הצווים הראשונים [שהוא חתם עליהם](#) היה [הצו הנוטל את סמכויות ההריסה](#) בשמורה ההסכמית מידי הפלסטינים, וה"[צו בדבר הגבלת בנייה \(שמורה הסכמית\)](#)", האוסר על בנייה בשטח השמורה. מיד אחר כך הוציאו פקחי המינהל האזרחי עשרות צווי הריסה למבנים של פלסטינים, ובדצמבר [הרס המינהל כמה מבנים](#) בשטח השמורה ההסכמית. ההריסות הביאו [לעצירה של מיזמי הבנייה הפלסטיניים](#) ולהפסדים רבים ליזמים. בד בבד החלו לצוץ ברחבי השמורה ההסכמית [מאחזים של מתנחלים](#), שהביאו לגירוש רועים פלסטינים שחיו עד אז באזור הזה.

כשנה וחצי אחר כך, ב-8 בפברואר 2026, החליט הקבינט על [נטילת סמכויות](#) מהרשות הפלסטינית בכל אזורי A ו-B. לפי ההחלטה, ישראל תיקח לעצמה את הסמכות להרוס בנייה ופיתוח של פלסטינים בשטחי הרשות הפלסטינית אם הם פוגעים באתרי מורשת וארכאולוגיה, בסביבה או במקורות מים. מדובר בהגדרות שיש להן פוטנציאל פרשנות רחב, ולמעשה, ביכולתן לעצור כל בנייה ומיזם פיתוח פלסטיני שישראל תבקש לעצור בכל רחבי הגדה המערבית.

נוסף על כך החליט הקבינט על העברת סמכויות התכנון והבנייה במערת המכפלה ובאזור ההתנחלות [בעיר חברון](#), שלפי פרוטוקול חברון שנחתם בין נתניהו לערפאת בינואר 1997 היו נתונות לעיריית חברון הפלסטינית, לידי המנהל האזרחי.

6. החלטות הממשלה על הסדר מקרקעין

ב-11 במאי 2025 [החליט הקבינט](#) על [פתיחה בהליכי הסדר מקרקעין](#) בגדה המערבית. בעקבות ההחלטה הצהיר שר הביטחון [בהודעה שפרסם](#), שמטרת ההחלטה היא "חיזוק, ביסוס והרחבה של ההתיישבות היהודית ביהודה ושומרון". החלטה זו אכן עשויה לאפשר נישול רחב היקף של פלסטינים מאדמותיהם באזור C. בעקבות החלטת הקבינט נערכה עבודת מטה להכנת הליכי ההסדר, וב-15 בפברואר 2026 [החליטה הממשלה](#) להקצות 244 מיליון ש"ח להסדר המקרקעין בגדה המערבית, שינהלו גופי רישום המקרקעין הישראליים במשרד המשפטים ובמרכז מיפוי ישראל.

"הסדר מקרקעין" הוא הליך שנעשה ביוזמת המדינה, והוא נועד לקבוע סופית את הבעלויות בשטחים מסוימים. בעלי הקרקעות מוזמנים להגיש מסמכים וראיות לבעלותם, ואחרי הליך בירור ומדידה נקבעות הבעלויות והחלוקה לחלקות ונרשמות בטאבו. רישום המקרקעין בגדה החל בשלהי המנדט הבריטי ונמשך בתקופת השלטון הירדני.

עד כיבוש הגדה המערבית בידי ישראל ביוני 1967 הספיקו הירדנים והבריטים להסדיר כשליש משטח הגדה המערבית. שני השלישים הנותרים נותרו לא מוסדרים, והרישום בהם מבוסס על מחברות מס הרכוש. הרשויות הישראליות מצידן אינן מכירות במחברות אלו כהוכחה לבעלות על הקרקע. בשנת 1968 החליט הפצ"ר דאז, מאיר שמגר, על הפסקת הליכי ההסדר, מתוך הבנה שעל פי הדין הבינלאומי השלטון הצבאי הישראלי, הזמני בטבעו, אינו רשאי להמשיך בהליך שהוא בעל משמעויות משפטיות ארוכות טווח. החלטתו של שמגר התבססה, בין היתר, גם על העובדה שבמהלך המלחמה ברחו מאות אלפי פלסטינים מהגדה המערבית, ושאלת חזרתם הייתה פתוחה באותה עת.

החלטת הקבינט ממאי 2025 לפתוח בהליכי רישום המקרקעין נועדה להשיג בדיוק את מה ששמגר חשש ממנו - נישול [מאות אלפי פלסטינים](#) שבבעלותם קרקעות בשטחי C באמצעות רישום אדמותיהם על שם המדינה. שכן בהליך ההסדר שיוזמת הממשלה יידרשו הפלסטינים להוכיח בעלות באמצעות תנאים שרוב בעלי הקרקעות לא יוכלו לעמוד בהם, וכתוצאה מכך תירשם הקרקע [על שם המדינה](#).

7. החלת סמכויות הרשות להתחדשות עירונית בגדה המערבית

בשנים האחרונות נחקקו בישראל כמה חוקים שנועדו לעודד מיזמים של התחדשות עירונית וציפוף הבנייה לשם הגדלת מספר יחידות הדיור בערים. חוקים אלו נתנו בידי הממשלה והרשויות המקומיות כלים לעודד יזמים ליזום פרויקטים של פינוי-בינוי והתחדשות עירונית. בעקבות חקיקת החוקים האלה הוקמה "הרשות הממשלתית להתחדשות עירונית", המסייעת במימון תוכניות ועוזרת ליזמים ולדיירים, ובמקרים מסוימים אף משתתפת במימון הבנייה. ב-9 בדצמבר 2024 [חתם אלון](#) פיקוד המרכז על [צו צבאי](#) המחיל את חוקי ההתחדשות העירונית הישראליים גם בהתנחלויות שמעבר לקו הירוק. [הצו](#) מקים "רשות ממשלתית להתחדשות עירונית באזור יהודה ושומרון", שהיא למעשה אותה הרשות שבישראל, אותם האנשים ואותם התקציבים, אך מכיוון שמדובר בשטחים שאינם חלק ממדינת ישראל, היא נקראת לצורך העניין "הרשות באזור יהודה ושומרון".

משמעות הצעד הזה היא שיהיה אפשר להפנות תקציבים ממשלתיים לסיוע בתכנון ובביצוע של מיזמי פינוי-בינוי ומיזמים אחרים של התחדשות עירונית גם בהתנחלויות, ולעודד בנייה רחבת-היקף בצפיפות גבוהה. כמו כן, הרשות להתחדשות עירונית תוכל להכריז שמתחמים בהתנחלויות הם מתחמי פינוי-בינוי, והיזמים והדיירים בהם ייהנו מהטבות מס מפליגות בשווי מיליוני שקלים - החל בפטור ממע"מ בבנייה, וכלה בפטור ממס רכישה ומס שבח. כך מקווה הממשלה לעודד מיזמי בנייה גדולים מאוד להוספת יחידות דיור בהתנחלויות, ובכך להגדיל במידה ניכרת את מספר המתנחלים ולשמור על מחירי דירות נוחים.

8. החלטת הקבינט בנוגע לרכישת קרקעות על ידי ישראלים בגדה המערבית

ב-8 בפברואר 2026 החליט הקבינט על [שורה של שינויים בחוקי רכישת הקרקעות](#) בגדה המערבית, שנועדו לפתוח את "שוק נדל"ן" בגדה המערבית עבור מתנחלים, ובהם גם פוטנציאל נרחב לשחיתות ולזיופים. כדי להפוך אותן למדיניות בפועל, כל ההחלטות האלה דורשות שינויים בחקיקה הצבאית.

בהחלטות אלו נכלל גם ביטול החוק החל בגדה המערבית מהתקופה הירדנית, ולפיו רק תושבי הגדה או חברות הרשומות בגדה רשאים לרכוש קרקעות. ביטול האיסור הזה יאפשר למתנחלים לרכוש קרקעות ישירות מפלסטינים, ללא צורך ברישום חברה, ולרשום קרקעות על שמם. לצד זה החליט הקבינט גם שהמדינה תחזור לרכוש קרקעות בגדה המערבית ביוזמתה.

נוסף על כך החליט הקבינט לבטל את הצורך בהיתר עסקה לשם רכישת קרקעות. "היתר עסקה" הוא שלב חשוב בהליכי רכישת מקרקעין בגדה המערבית, ומטרתו למנוע זיופים ולבלום יוזמות נדל"ן שאינן מותאמות עם מדיניות הממשלה.

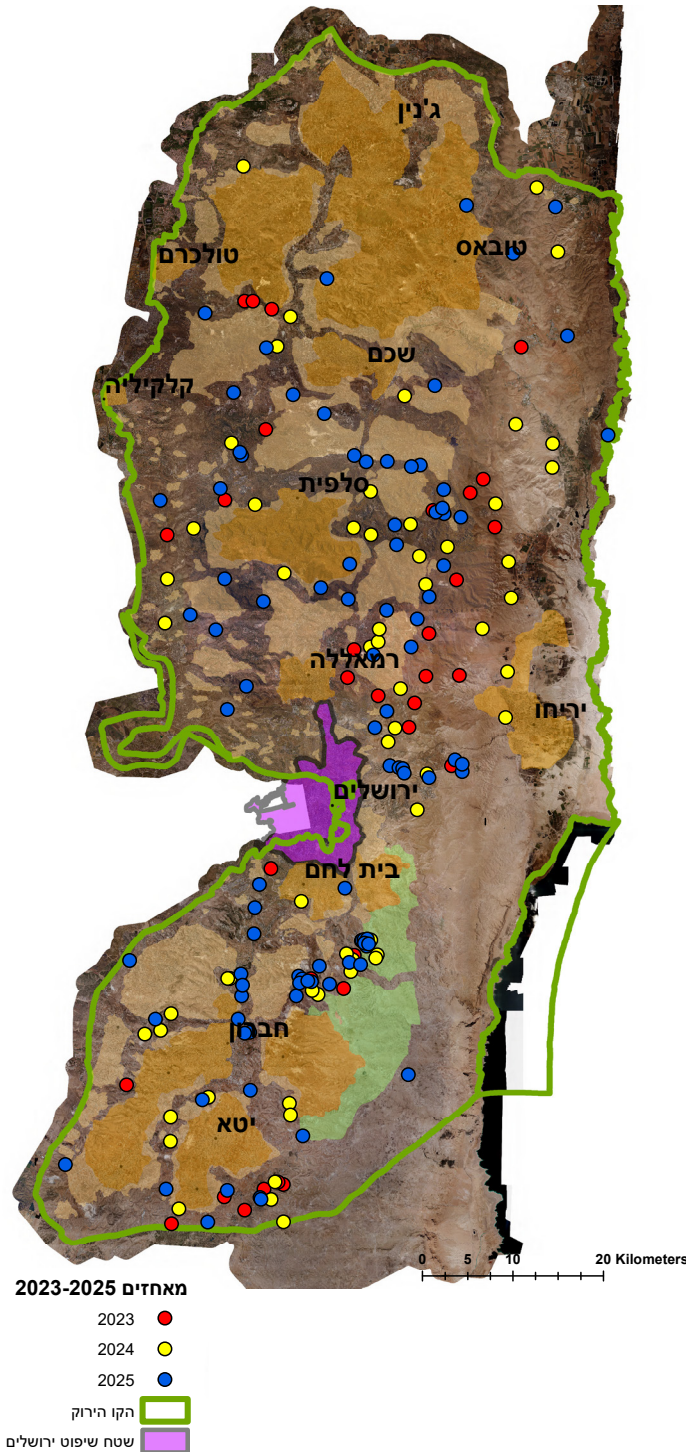
מהלך נוסף שאישר הקבינט ונועד להקל מאוד על רכישת מקרקעין, וגם על זיוף עסקאות, הוא פתיחת מרשמי המקרקעין בגדה המערבית לעיון הציבור. עד היום היו מרשמי המקרקעין חסויים, כדי להקשות על זיופים והונאות, להגן על נכסים של פלסטינים שעזבו את הגדה המערבית לאורך השנים, וכן כדי להגן על חיי פלסטינים שמכרו קרקעות לישראלים. פתיחת המרשמים תקל על מתנחלים לאתר את הבעלים הרשומים של קרקעות, להפעיל עליהם לחצים למכור ולזייף מסמכי מכירה.

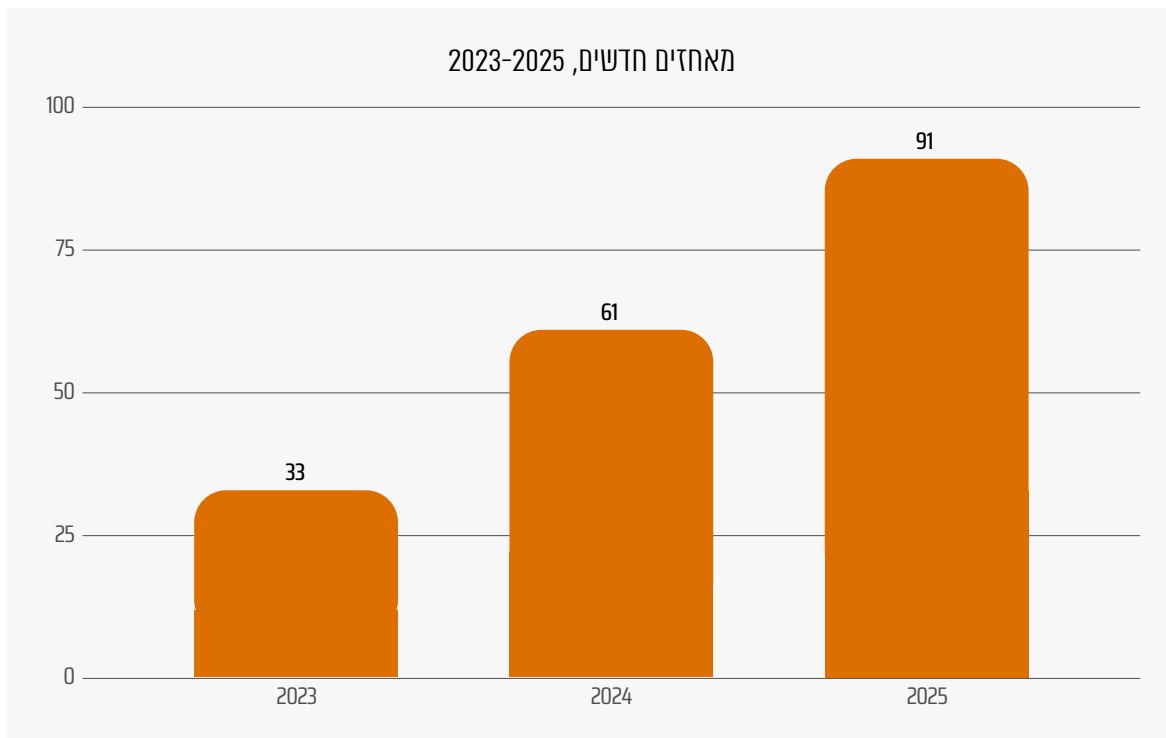
פרק ב' גירוש ונישול

1. הקמת מאחזים וחוות

שני המאפיינים הבולטים ביותר בשינוי הקיצוני שהתחולל בנוף הגדה המערבית בשלוש השנים האחרונות הם הקמת מאחזים חדשים וגירוש קהילות רועים פלסטיניות. בשלוש שנות כהונת הממשלה הוקמו 185 מאחזים חדשים, כ-130 מהם הם סוגים שונים של מאחזי חווה ו"גבעות", שחלקם זוכים לסייע ולתמיכה ממשדית, ואילו אחרים הם פרי יוזמה מקומית שהרשויות לרוב אינן טורחות לפנות, או למצער אינן מונעות את הקמתם המחודשת במקרים המעטים שבהם הם מפונים. תושבי מאחזים אלו, ותושבי מאחזי חוות ותיקים יותר, אחראים לחלק גדול מאוד ממעשי האלימות והטרור נגד תושבים פלסטינים. בדוח המקיף "[השומרוני הרע](#)", שפרסמנו באפריל 2025, תיארנו את התופעה והשלכותיה, ואת המעורבות הממשלתית בהם.

כאשר בוחנים את מספר המאחזים למיניהם, שהוקמו בשלוש השנים 2023-2025, עולה כי קצב הקמת המאחזים הלך והתגבר במהירות. נתון זה מלמד כי מאחורי הקמת המאחזים עומד מנגנון שהולך וצובר כוח וניסיון, ושמנגנון זה מנצל את מצב המלחמה המתמשך שממשלת ישראל מתעקשת לשמר, בין היתר, כדי לאפשר למתנחלים להקים כמה שיותר מאחזים התופסים שטחים הולכים וגדלים בתוך הגדה המערבית.

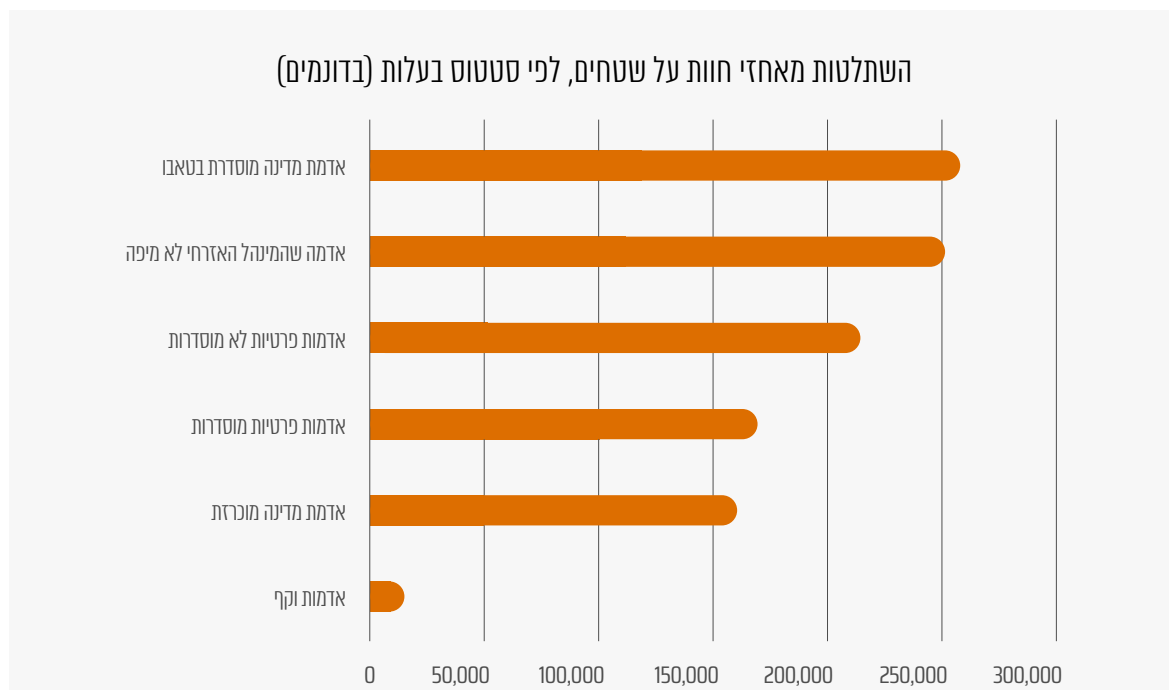
מאחז-חוזה "דבש מסלע" שהוקם במהלך שנת 2025 בסמוך לכפר חיזארה בדרום הר חברון

2. השתלטות על קרקעות

להערכתנו, מאחזי החוות חולשים כיום על למעלה ממיליון דונם. מדובר בשטח שהוא כ-18% משטח הגדה המערבית. הערכה זו מבוססת על עבודת שטח, ראיונות עם פלסטינים ועיון בתצלומי אוויר. חישוב זה אינו כולל שטחים שמתנחלים השתלטו עליהם באמצעים אחרים, כגון בנייה או עיבודים חקלאיים.

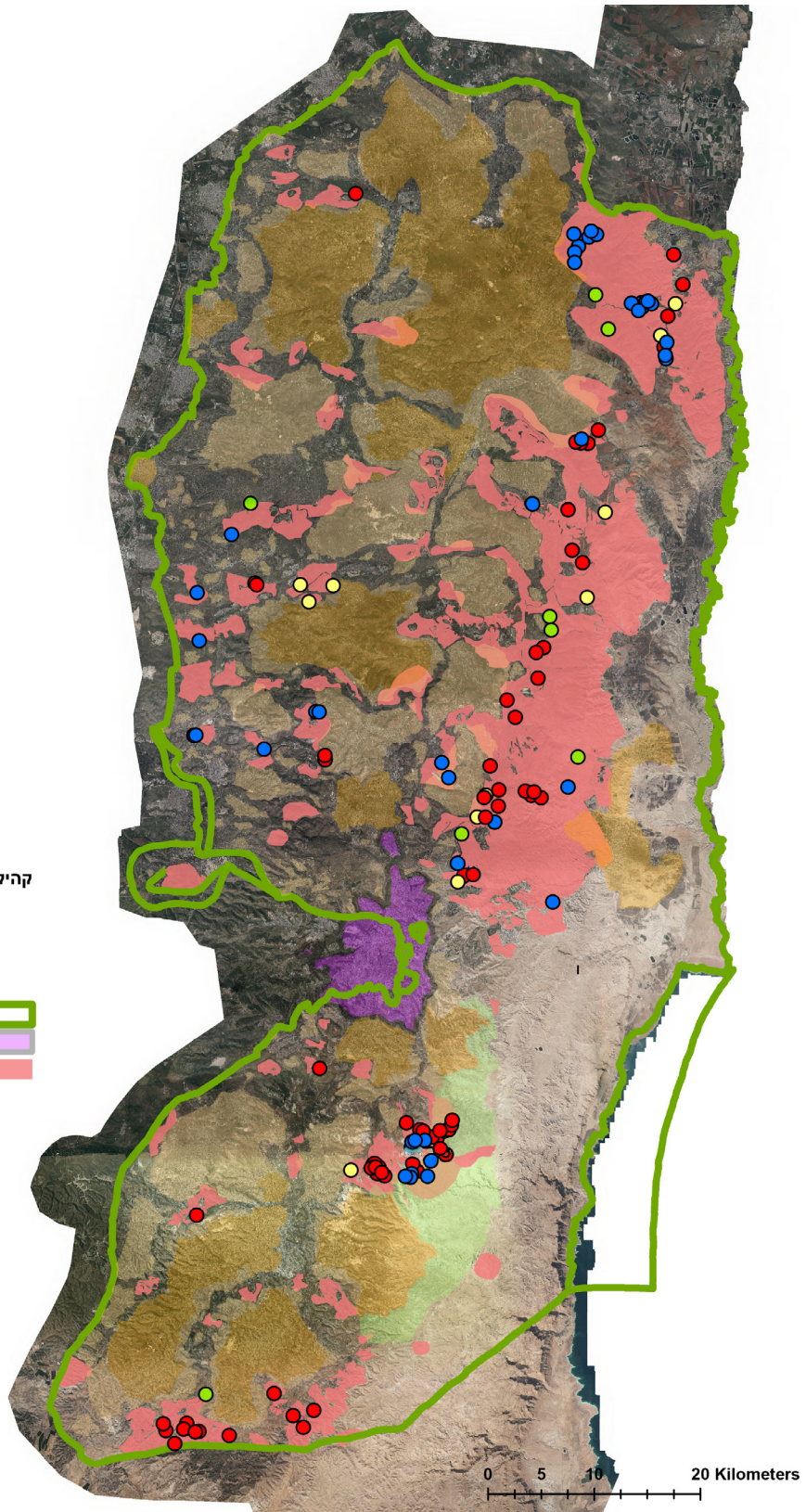
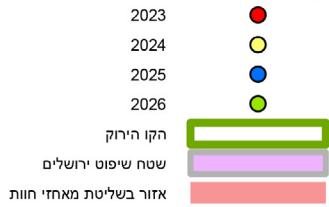
ביוני 2022 פרסם ארגון כרם נבות את הדוח ["משכוכית - רעיה, פריעה וביזה סביב מאחזי רועים בגדה המערבית"](#). בדוח זה הוסבר כיצד באמצעות 77 מאחזי רועים שהוקמו ברחבי הגדה המערבית (עד אז), הצליחו מתנחלים להשתלט על כ-240,000 דונם, כ-7% משטח הגדה המערבית. בסוף 2024 הערכנו כי השטח שהמתנחלים חולשים עליו הוא כ-786,000 דונם. בחלוף שנה עמד המספר על כ-1,070,000 (מיליון ושבעים אלף) דונם, שמתנחלי החוות השתלטו עליהם. מדובר אפוא בהשתלטות על כ-300,000 דונם נוספים בשנה אחת - באמצעות 57 מאחזי החוות שהוקמו במהלך 2025.

אם בוחנים את סטטוס המקרקעין שהמתנחלים במאחזי החוות השתלטו עליהם, עולה כי סך השטח המוגדר "אדמת מדינה" (אם בשל היותו רשום בטאבו עוד מהתקופה הירדנית, אם בעקבות הכרזות על אדמות מדינה שהכריזה ישראל מראשית שנות ה-80), עומד על כ-419,000 דונם. מכאן שרק כ-40% מכלל השטח שהמתנחלים השתלטו עליו באמצעות רעייה מוגדר על ידי המינהל האזרחי "אדמת מדינה", ושאר השטח הוא אדמות פרטיות (מוסדרות ולא מוסדרות), אדמות הרשומות על שם הווקף האסלאמי, או אדמות שהמינהל האזרחי לא מיפה את מצב הבעלות עליהן, ובלאו הכי אי אפשר להקצותן למתנחלים לשום מטרה. אחד הדפוסים המובהקים שתעדנו בשלוש השנים האחרונות

קהילה שגורשה בין השנים 2023-2026

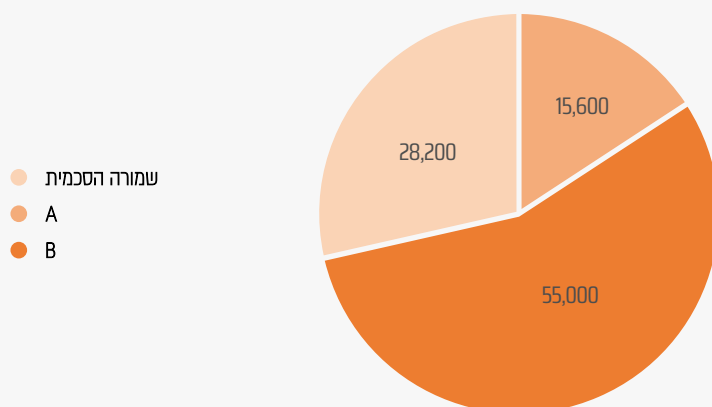

עדר פרות של מתנחל בצפון בקעת הירדן

הוא השתלטות על שטחים **בתוך שטחי A ו-B** שהועברו לאחריות הרשות הפלסטינית בהסכמי אוסלו, במטרה להביא לביטולם של הסכמים אלו. ההשתלטות על שטחי הרשות הפלסטינית נעשית באמצעות **הקמת מאחזים** בתוך שטחי A ו-B, אך בעיקר דרך מניעת גישת פלסטינים לשטחים באזורים האלה על ידי מתנחלים המתגוררים במאחזים באזור C, באמצעות שימוש שיטתי באלימות. להערכתנו, מתנחלים מונעים כיום גישה לכ-100,000 דונם בתוך שטחי הרשות הפלסטינית.

השתלטות על שטחים בתוך הרשות הפלסטינית (בדונמים)

בסוף 2025 היו 20 מאחזים בתוך שטחי הרשות הפלסטינית, כולם הוקמו בשנים 2023-2025: 12 מהם הוקמו בתוך שטח [השמורה ההסכמית](#), ממזרח להתנחלויות נוקדים ותקוע, 7 - בשטחי B ומאחז אחד בשטח A.

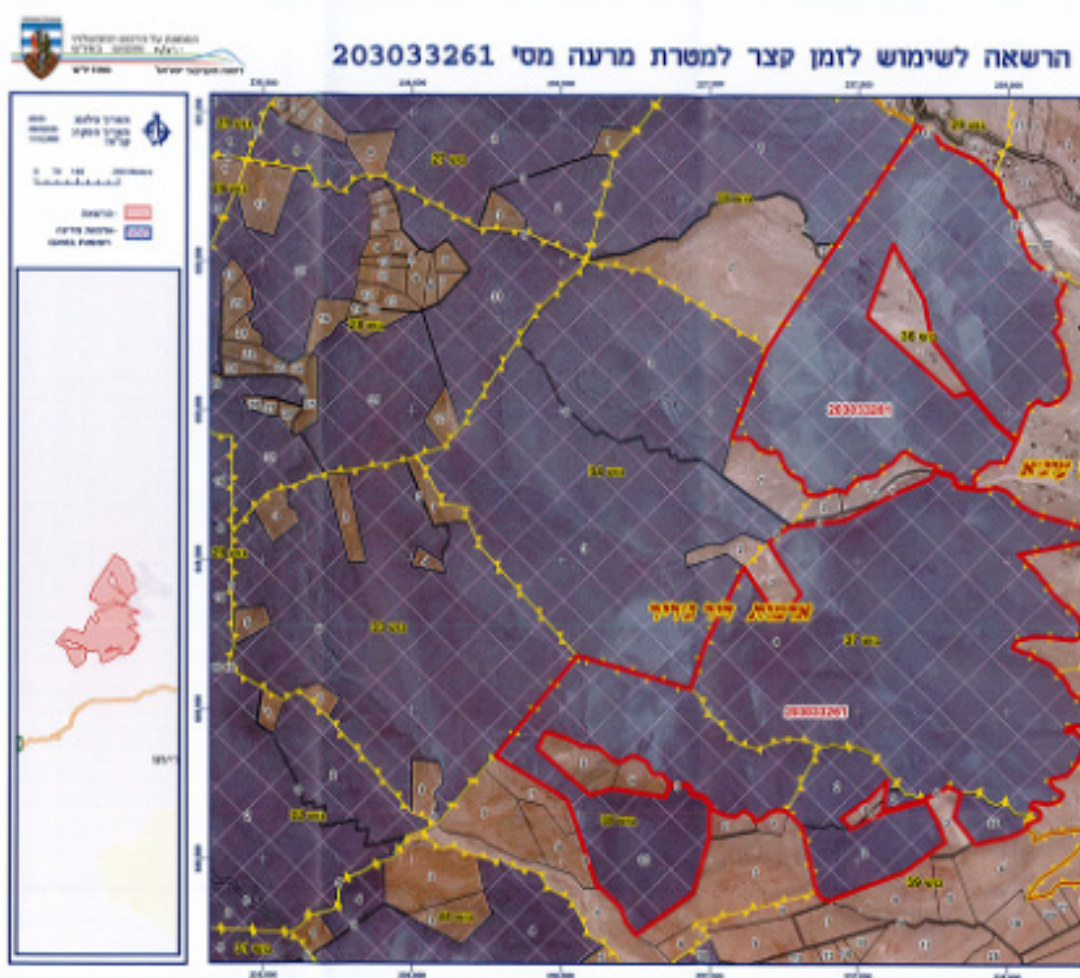

מאחז שהוקם ב-2025 בתוך השמורה ההסכמית

3. הקצאת שטחים למרעה

ב-10 בפברואר 2025 חתם יוסי סגל, הממונה על הרכוש הממשלתי והנטוש ביהודה ושומרון, על שש הודעות על כוונתו "לאשר הרשאה לשימוש זמני באדמות מדינה לצורכי רעייה". לכל אחת מהודעות צורפה מפה ונכתב בה שניתן לערער על הכוונה להקצות בתוך 30 יום, אך לא צוין למי מתכוונים להקצות את השטח ולכמה זמן. השטח הכולל של ההקצאות האלה הוא כ-16,200 דונם, והם נמצאים כולם בתוך האזורים שמתנחלים למעשה שולטים בהם ומשתמשים בהם, בין היתר, לצורכי רעייה. כשני שלישים מהשטחים האלה הם בתוך שטחים המוגדרים שטחים צבאיים סגורים לצורכי אימונים צבאיים ("שטחי אש"), שבפועל הצבא אינו משתמש בהם זה עשרות שנים.

פרסום הודעות כאלה על כוונה להקצות קרקעות למרעה היה צעד הראשון מסוגו, ומקורו בעתירה לבג"ץ שהגישה שלום ענשין, שבה נפסק, בדצמבר 2024, שהמדינה חייבת לפרסם מראש כל כוונה להקצות קרקעות מחוץ לתחומי ההתנחלויות.

מפה שצורפה להודעת הממונה על הרכוש הממשלתי והנטוש לאשר למתנחלים לרעות בשטח בן כ-2,400 דונם באזור ראס עין אל-עוג'א

4. השתלטות על שטחים לצורכי עיבוד חקלאי

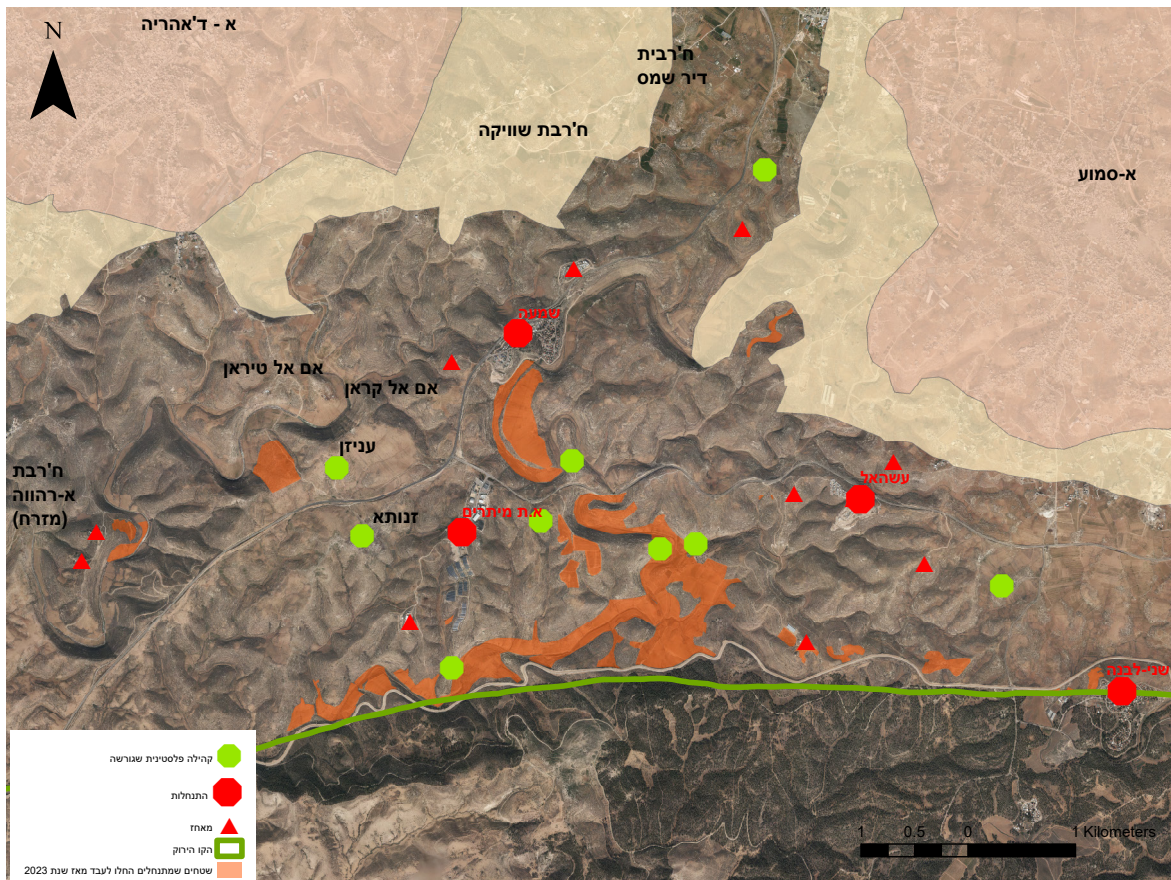
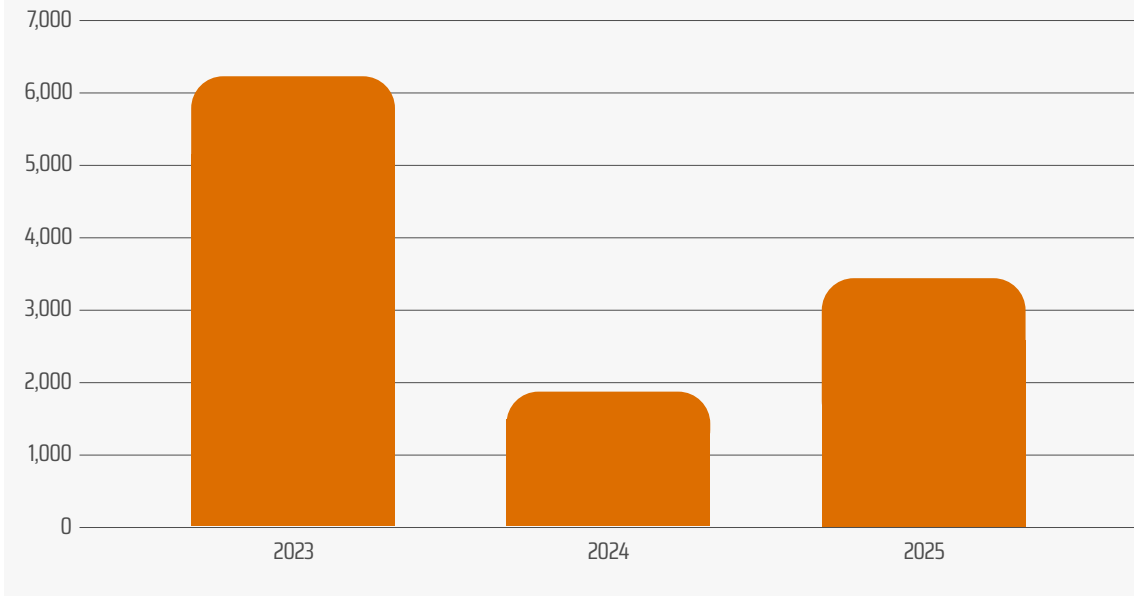
בשלוש השנים 2023, 2024 ו-2025 חל זינוק בהיקף השטחים שמתנחלים השתלטו עליהם לשם עיבוד חקלאי. אין בידינו בשלב זה מיפוי מלא של התופעה, אך מדובר בהיקפים חסרי תקדים, הכוללים לכל הפחות אלפי דונם, וייתכן מאוד שאף למעלה מכך. רוב השטחים האלה עובדו עד לא מכבר בידי הפלסטינים שגורשו מהם. ההשתלטות על רוב השטח הזה נעשית באמצעות חריש עונתי, שנועד לקבע את גירושם של פלסטינים מאזורים אלו. תופעה זו ניכרת בעיקר בחלקו הדרומי ביותר של הר חברון, באזור ההתנחלויות תקוע ומעלה עמוס, וכן במקומות שונים לאורך כביש אלון. לצד ההשתלטות באמצעות חריש, מתקיים גם ערוץ השתלטות הדורש משאבים ניכרים יותר. מדובר בעיקר בהשתלטויות על שטחים פתוחים לשם נטיעת מטעי תמרים בבקעת הירדן ולאורך חופי הצפוני של ים המלח, וכן לשם נטיעת כרמי ענבים וזיתים באזור גב ההר.

מהנתונים החלקיים, כאמור, שבידינו עולה כי בשנים 2023-2025 השתלטו מתנחלים על כ-11,520 דונם לצורכי חקלאות. בשנת 2023 השתלטו מתנחלים על השטח הגדול ביותר - 6,217 דונם. קרוב למחצית מהגידול בשטח החקלאי באותה השנה היה בדרום בקעת הירדן, לשם נטיעת מטעי תמרים.

השתלטות של מתנחלים על שטח לשם נטיעת כרם, ממזרח להתנחלות איתמר

שטח השתלטויות חקלאיות, לפי שנה, 2023-2025 (בדונמים)

5. גירוש קהילות פלסטיניות

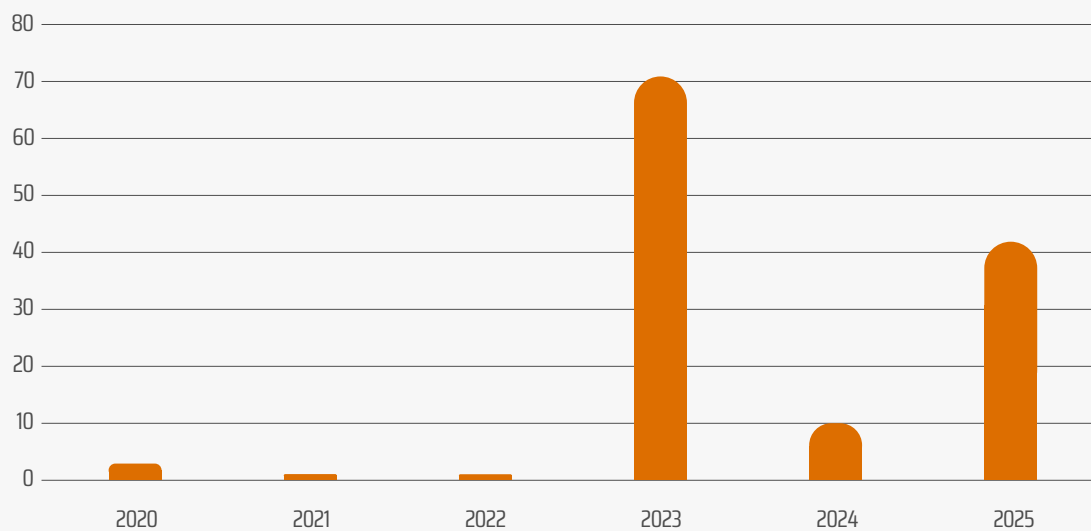
הגירוש הראשון של קהילת רועים ממקום מגוריה על ידי תושבי מאחזי רועים אירע ב-2019, בעקבות הקמת המאחז "חוות רימונים" של נריה בן כזי. בתוך כשנה מהקמת המאחז גורשו ארבע משפחות בדואיות מהאזור שבו התגוררו, על אדמות הכפר טייבה. הגירוש המתועד השני אירע בקיץ 2022, אז [גורשה קהילת ראס א-תין](#), שהתגוררה מצפון להתנחלות כוכב השחר. מתחילת שנת 2023 ועד פרוץ המלחמה ב-7 באוקטובר גורשו חמש קהילות רועים נוספות, שלוש התגוררו לאורך כביש אלון ושתיים בדרום הר חברון.

עם פרוץ המלחמה החל גל גירוש קהילות שנמשך עד היום. בשנים 2023-2025 גורשו 118 קהילות ומקבצי רועים (שחלקם שייכים לעיתים לקהילת אם אחת). נוסף על הקהילות האלה, על פי נתוני ארגון "בצלם" גורשו בחודשיים הראשונים של שנת 2026, עוד [תשע קהילות ומשפחות](#), הגדולה שבהן היא ראס עין אל-עוג'א.

שרידי קהילת ח'לת אל-חמרא לאחר גירוש תושביה על ידי מתנחלים באוקטובר 2023

קהילות ומקבצי רועים שגורשו בידי מתנחלים, 2020-2025, לפי שנה

תושבי קהילת ואדי קלט נוטשים את מקום מגוריהם בעקבות אלימות מתנחלים, יולי 2025

6. פריצת דרכים

מאז הקמת הממשלה, וביתר שאת מ-7 באוקטובר 2023 ועד אמצע 2025, פרצו מתנחלים מאות דרכי עפר חדשות ברחבי הגדה, באורך כולל של 223 ק"מ לפחות, נוסף על עשרות קילומטרים של דרכים קיימות שעברו שדרוג. דרכים אלו משמשות את המתנחלים כדי להשתלט על מאות אלפי דונמים, להקים מאחזים חדשים ולחסום גישה של פלסטינים לאדמותיהם.

מתוך 223 ק"מ הכבישים שהצלחנו למפות -

- כ-110 ק"מ נסללו בקרקעות פרטיות של פלסטינים, או לכל הפחות בקרקעות שאינן נחשבות אדמות מדינה.
- כ-17 דרכים או חלקי דרכים באורך כולל של כ-4.8 ק"מ נפרצו בתוך שטחי B שבשליטה מינהלית פלסטינית.

פריצת דרכים בהיקפים גדולים כל כך דורשת השקעה של עשרות מיליוני שקלים, וניכר שמדובר במהלך מאורגן וממומן היטב בתקציבים ציבוריים. מוכרים לנו שני מקורות כספיים ממשלתיים המממנים פריצות דרכים בשטחים באופן רשמי. מקור אחד הוא הסעיף התקציבי "[מרכיבי ביטחון לנקודות התיישבות](#)", שהממשלה החליטה עליו במסגרת הכספים הקואליציוניים, והוא נועד למימון מאחזים וחוות, לרבות פריצות דרכים. תקציב נוסף הוא כ-38 מיליון ש"ח בשנה שנועדו [למחלקות סיור קרקעות](#) ברשויות המקומיות בהתנחלויות, והוא כולל גם תקצוב לפריצת דרכים. ב-25 בינואר 2026 החליטה הממשלה [להקצות 125 מיליון ש"ח](#) בשנים 2026 ו-2027 לצורך "סלילת צירים ביטחוניים". ההחלטה אינה מציינת דרך איזה משרד ממשלתי יועבר הכסף. נוסף על כך ישנו, ככל הנראה, גורם מימון נוסף, לא רשמי, שהוא הרשויות המקומיות והאזרחיות שבשליטת המתנחלים.

לכל הדרכים האלה לא הוכנה, וכמובן שגם לא אושרה, תוכנית רשמית ולא הוצא היתר בנייה כדין. ככל הידוע לנו, פיקוד המרכז של צה"ל מעורב ברבות מפריצות הדרכים ובהכשרתן המשפטית באמצעות הגדרתן כ"נחוצות לצורכי [ביטחון](#)". בעשרות מקרים הוציא אלוף הפיקוד צווי תפיסה לצרכים ביטחוניים לשם פריצת דרכים או לשם הכשרתן בדיעבד.

להרחבה על פריצות הדרכים ראו במסמך "[כל הדרכים מובילות לסיפוח](#)" באתר שלום עכשיו.

7. גידור לאורך כבישים עוקפים

בשנים 2023-2025 גידרו מתנחלים שטחים נרחבים ביותר. [עיקר הגידור](#) היה של שטחים שמהם גורשו קודם לכן קהילות פלסטיניות, והוא נועד לקבע "בעלות" של מתנחלים ולמנוע את חזרת פלסטינים למקומות האלה. הגידור נעשה לאורך כביש אלון, כביש הבקעה, ולאורך חלקו המזרחי של כביש 505 (בקטע שבין כביש אלון לכביש הבקעה). חלק קטן גודר לאורך חלקו הדרומי של כביש 317 בדרום הר חברון. לאורך כבישים אלו חיו עשרות קהילות ומשפחות רועים פלסטיניות, שכמתואר לעיל גורשו ממקומות מגוריהן על ידי מתנחלים ובסיוע הצבא. מלבד הגידור לאורך כבישים עוקפים, גידרו מתנחלים שטחים נרחבים נוספים, אך כיוון שאין בידינו כיום מיפוי מדויק שלהם, הנתונים המופיעים כאן אינם כוללים אותם.

הגידור לאורך הכבישים נועד להפוך את השטחים האלה לשטחי מרעה, בעיקר לעדרי בקר. לשם כך המתנחלים נעזרים גם במעקות הבטיחות של מע"צ, המשמשים, לאורך קילומטרים ארוכים, תחליף לגידור. עד כה מיפינו גדרות שהוצבו לאורך למעלה מ-51 ק"מ. גדרות אלו, עם מעקות הבטיחות של מע"צ, מונעים גישה למאות אלפי דונם שמתנחלים השתלטו עליהם בשנים האחרונות.

גדרות שרכש המתנחל נועם ג'קסון ממאחז חוות גיתית, כדי לגדר שטחים מדרום למאחז

בשני מקרים הצלחנו לזהות את הגורמים שעמדו מאחורי הזמנת הגדרות: הראשון הוא נועם ג'קסון, שהקים מאחז חווה אלים מאוד ממזרח להתנחלות גיתית והשתלט על אלפי דונם סביבה. השני הוא אליאב ליבי, שהוא ואחיו הראל ליבי הם בעלי החברה "טלמונים אספקה טכנית בע"מ". ליבי מעורב בהשתלטות על עשרות אלפי דונם שבין כביש אלון לכביש 90 (כביש הבקעה).

גדרות שהזמינה חברת "טלמונים אספיקה טכנית בע"מ", שבבעלות האחים אליאב והראל ליבי

8. מחסומים

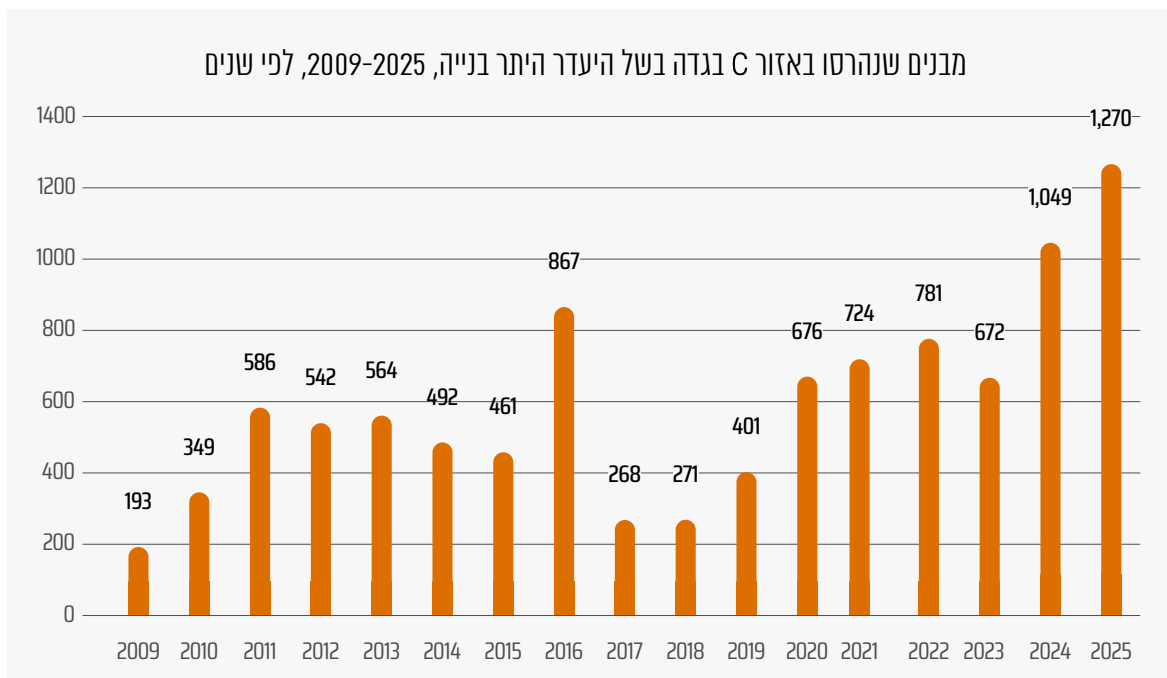
שיטה נוספת להשתלטות על שטחים שצברה תאוצה גדולה בשלוש השנים האחרונות היא הצבת מחסומים וחסיומות. המחסומים והחסיומות בגדה המערבית מתחלקים לשתי קבוצות עיקריות: (1) שערי ברזל וחסיומות עפר שהצבא מציב על כבישי גישה ליישובים פלסטיניים. (2) שערי ברזל וחסיומות מאולתרות שהמתנחלים מציבים, לרוב בגיבוי הצבא, על דרכים המובילות לשטחים פתוחים שהמתנחלים מנסים להשתלט עליהם. שתי המערכות האלה משולבות זו בזו, ומטרתן המשותפת היא לשלוט בתנועת הפלסטיניים ולמנוע מהם להגיע לשטחים נרחבים ככל האפשר. על פי [נתונים שפרסם משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים \(OCHA\)](#) בחודש אפריל היו בגדה המערבית 925 מחסומים וחסיומות.

מחסום בכניסה הדרומית לשכם, על כביש 60. הכביש נסגר מיד אחרי 7 לאוקטובר 2023

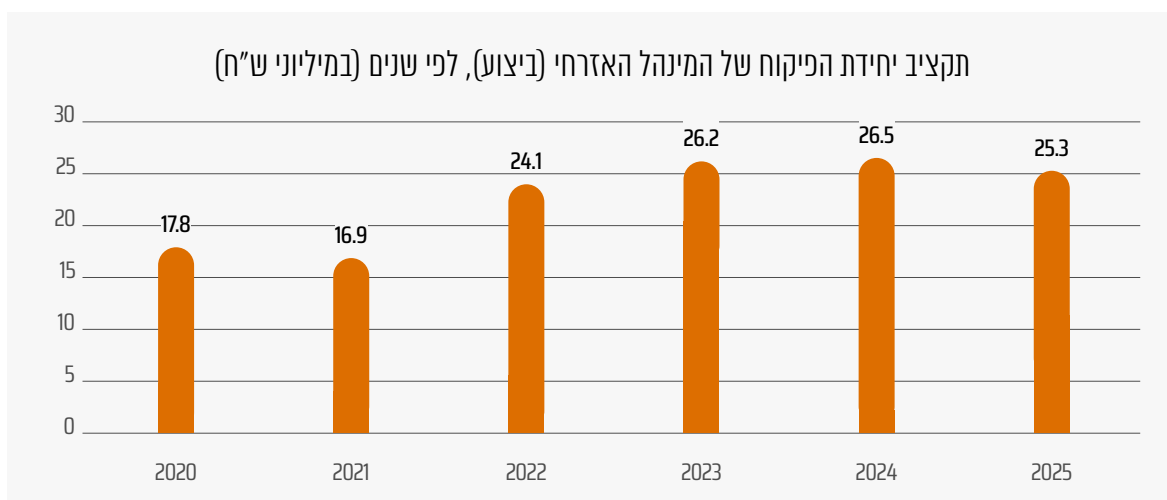
9. הריסות בתים

בשנים 2023-2025 הייתה עלייה של כ-80% במספר ההריסות שביצעה ישראל באזור C על רקע של בנייה בהיעדר היתרים: מ-537 מבנים בממוצע בשנה בשנים 2010-2022, ל-966 בממוצע בשנה בשלוש שנות הממשלה הנוכחית (לפי נתוני OCHA).

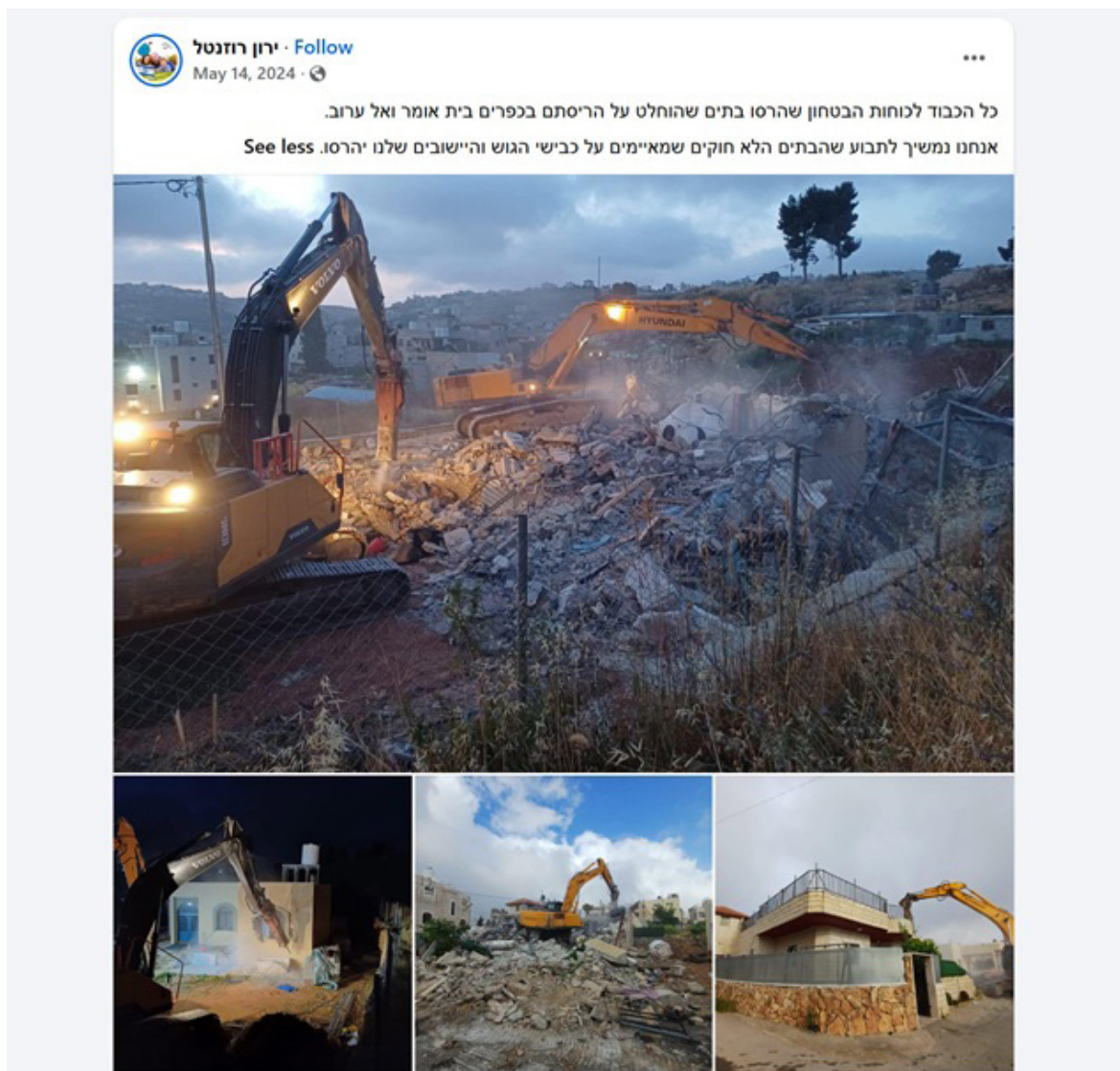
מקור: [משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים](#) (נתונים עד 3 בפברואר 2026).

העלייה הדרמטית במספר ההריסות נובעת בראש ובראשונה ממדיניות שמכתיבה הממשלה, הדורשת מיחידת הפיקוח במינהל האזרחי להגביר את פעולתה. נוסף על כך, בשנים 2023-2025 גדל תקציב יחידת הפיקוח בכ-40% [ביחס לממוצע בשנים 2018-2022](#), מה שמאפשר, כמובן, להגביר את הפעילות.

תקציב 2025 הוא התקציב המקורי, עדיין לא פורסמו נתוני הביצוע. | מקור: קובצי ביצוע התקציב של משרד האוצר.

נוסף על כך, הממשלה החליטה להקים **מרחב חדש** בחטיבה לשמירה על הקרקע של רשות מקרקעי ישראל, שיעסוק באכיפה ובהריסת בתים בגדה המערבית. **לדברי השר סמוטריץ',** בסופו של התהליך צפויים לעבוד במרחב החדש 70 עובדים (לשם השוואה, על פי נתוני ביצוע התקציב של משרד האוצר, בשנת 2025 עמדו לרשות יחידת הפיקוח של המינהל האזרחי כ-55 עובדים). לחטיבה לשמירה על הקרקע יש כלים טכנולוגיים מתקדמים, מבוססי AI, למעקב אחר בנייה, וכניסתה לפעילות בגדה המערבית צפויה, להערכתנו, להגדיל את היקפי ההריסות. למותר לציין שתחת ממשלת נתניהו-סמוטריץ' יחידת הפיקוח פועלת כמעט אך ורק נגד בנייה פלסטינית, ולא הורסת כמעט שום בנייה לא חוקית של מתנחלים.

תצלום מסך מתוך דף הפייסבוק של ראש המועצה האזורית גוש עציון, שבו הוא קושר בין הריסת מבנים בכפר בית אומר ובמחנה פליטים אלערוב לשתדלנותם של המתנחלים

פרק ג' פיתוח התנחלויות

1. הקמת התנחלויות חדשות

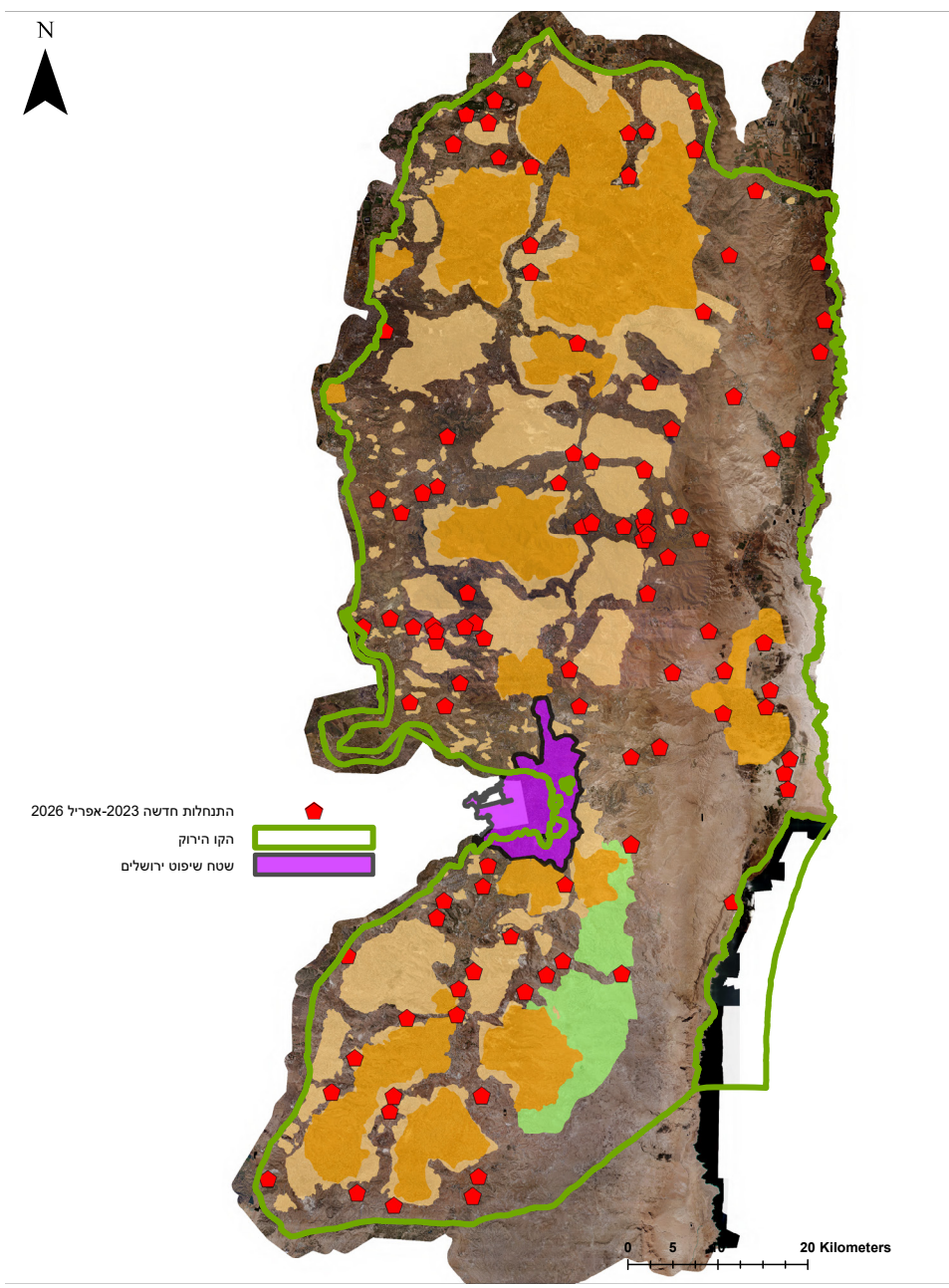
מאז הוקמה הממשלה בדצמבר 2022 היא החליטה על הקמת 102 התנחלויות חדשות, בשש החלטות קבינט נפרדות:

- בפברואר 2023 - [9 התנחלויות](#)
- ביוני 2024 - [5 התנחלויות](#)
- במרץ 2025 - [13 התנחלויות](#)
- במאי 2025 - [22 התנחלויות](#)
- בדצמבר 2025 - [19 התנחלויות](#)
- במארס 2026 - [34 התנחלויות](#)

מתוך 102 ההתנחלויות שעל הקמתן החליטה הממשלה, 50 הן התנחלויות חדשות, 15 הן "שכונות" בהתנחלויות קיימות המקבלות מעמד של התנחלות עצמאית, ו-37 הן מאחזים לא חוקיים שהממשלה מתכוונת להסדיר את מעמדם.

רוב ההתנחלויות החדשות הן בעומק הגדה המערבית, באזורים שבהם אין נוכחות ישראלית, והן נועדו להעמיק את האחיזה הישראלית בשטחים האלה ולמנוע פיתוח פלסטיני.

רשימת ההתנחלויות שהממשלה החליטה על הקמתן

מס'	תאריך ההחלטה	שם ההתנחלות	אזור	סוג
1	12/2/2023	אביגיל	חברון	הכשרת מאחז
2	12/2/2023	בית חגלה	יריחו	הכשרת מאחז
3	12/2/2023	גבעות הרואה	שכם	הכשרת מאחז
4	12/2/2023	גבעת ארנון	שכם	הכשרת מאחז
5	12/2/2023	מלאכי השלום	שכם	הכשרת מאחז
6	12/2/2023	מצפה יהודה	ירושלים	הכשרת מאחז
7	12/2/2023	עשהאל	חברון	הכשרת מאחז
8	12/2/2023	שדה בועז	בית לחם	הכשרת מאחז
9	12/2/2023	שחרית	קלקיליה	הכשרת מאחז
10	27/6/2024	גבעת אסף	רמאללה	הכשרת מאחז
11	27/6/2024	נחל חלץ	בית לחם	הכשרת מאחז
12	27/6/2024	אדוריים	חברון	הכשרת מאחז
13	27/6/2024	שדה אפרים	רמאללה	הכשרת מאחז
14	27/6/2024	אביתר	שכם	הכשרת מאחז
15	22/3/2025	טל מנשה	ג'נין	שכונה המקבלת מעמד של התנחלות
16	22/3/2025	ברוש	בקעת הירדן	שכונה המקבלת מעמד של התנחלות
17	22/3/2025	נופי נחמיה	שכם	שכונה המקבלת מעמד של התנחלות

מס'	תאריך ההחלטה	שם ההתנחלות	אזור	סוג
18	22/3/2025	שבות רחל	שכם	שכונה המקבלת מעמד של התנחלות
19	22/3/2025	לשם	קלקיליה	שכונה המקבלת מעמד של התנחלות
20	22/3/2025	חרשה	רמאללה	שכונה המקבלת מעמד של התנחלות
21	22/3/2025	כרם רעים	רמאללה	שכונה המקבלת מעמד של התנחלות
22	22/3/2025	נריה	רמאללה	שכונה המקבלת מעמד של התנחלות
23	22/3/2025	אלון	ירושלים	שכונה המקבלת מעמד של התנחלות
24	22/3/2025	מגרון	רמאללה	שכונה המקבלת מעמד של התנחלות
25	22/3/2025	איבי הנחל	בית לחם	שכונה המקבלת מעמד של התנחלות
26	22/3/2025	אבנת	בקעת הירדן	שכונה המקבלת מעמד של התנחלות
27	22/3/2025	גבעות	בית לחם	שכונה המקבלת מעמד של התנחלות
28	18/5/2025	עיר התמרים	יריחו	הכשרת מאחז
29	18/5/2025	חוות יאיר	קלקיליה	הכשרת מאחז
30	18/5/2025	עטרות אדר	רמאללה	התנחלות חדשה
31	18/5/2025	בית חורון צפון	רמאללה	התנחלות חדשה
32	18/5/2025	ענבר	רמאללה	הכשרת מאחז
33	18/5/2025	אחיה	שכם	הכשרת מאחז
34	18/5/2025	עדי עד	שכם	הכשרת מאחז
35	18/5/2025	נופי פרת	ירושלים	שכונה המקבלת מעמד של התנחלות

מס'	תאריך ההחלטה	שם ההתנחלות	אזור	סוג
36	18/5/2025	מחנה גדי	בקעת הירדן	הכשרת מאחז
37	18/5/2025	גבעונית	בקעת הירדן	הכשרת מאחז
38	18/5/2025	תבץ (גודר)	בקעת הירדן	הכשרת מאחז
39	18/5/2025	מעלות חלחול	חברון	התנחלות חדשה
40	18/5/2025	אפקה	חברון	הכשרת מאחז
41	18/5/2025	יונדב	חברון	הכשרת מאחז
42	18/5/2025	מצפה זיו	חברון	התנחלות חדשה
43	18/5/2025	רחבעם	שכם	התנחלות חדשה
44	18/5/2025	קדם ערבה	יריחו	הכשרת מאחז
45	18/5/2025	חומש	שכם	הכשרת מאחז
46	18/5/2025	שאינור	שכם	התנחלות חדשה
47	18/5/2025	הר עיבל	שכם	התנחלות חדשה
48	18/5/2025	מעוז צבי	ג'נין	הכשרת מאחז
49	18/5/2025	אל נווה	ג'נין	הכשרת מאחז
50	11/12/2025	אלנבי	יריחו	התנחלות חדשה
51	11/12/2025	אש קודש	רמאללה	הכשרת מאחז
52	11/12/2025	בזק	טובאס	הכשרת מאחז

מס'	תאריך ההחלטה	שם ההתנחלות	אזור	סוג
53	11/12/2025	גבעת הראל	רמאללה	הכשרת מאחז
54	11/12/2025	גנים	ג'נין	התנחלות חדשה (פונתה בהתנתקות)
55	11/12/2025	דורן	חברון	התנחלות חדשה (הייתה היאחזות נח"ל עד אמצע שנות ה-90)
56	11/12/2025	טמון	טובאס	התנחלות חדשה
57	11/12/2025	ייטב מערב	יריחו	הכשרת מאחז
58	11/12/2025	יער אל קרן	חברון	התנחלות חדשה
59	11/12/2025	יציב (שדמה)	בית לחם	הכשרת מאחז
60	11/12/2025	כדים	ג'נין	התנחלות חדשה (פונתה בהתנתקות)
61	11/12/2025	כוכב השחר צפון	רמאללה	הכשרת מאחז
62	11/12/2025	משעול	רמאללה	הכשרת מאחז
63	11/12/2025	נוף גלעד	רמאללה	הכשרת מאחז
64	11/12/2025	פני קדם	חברון	שכונה המקבלת מעמד של התנחלות
65	11/12/2025	קידה	רמאללה	הכשרת מאחז
66	11/12/2025	ראש העין מזרח	סלפית	הכשרת מאחז
67	11/12/2025	ריחנית	ג'נין	הכשרת מאחז
68	11/12/2025	שלם	שכם	הכשרת מאחז
69	25/3/2026	אלוני שומרון	ג'נין	התנחלות חדשה

מס'	תאריך ההחלטה	שם ההתנחלות	אזור	סוג
70	25/3/2026	אלישע	יריחו	התנחלות חדשה (הייתה קיימת כהיאחזות נחל עד אמצע שנות ה-90)
71	25/3/2026	בית צוער	יריחו	התנחלות חדשה
72	25/3/2026	גבעות עדולם	בית לחם	הכשרת מאחז
73	25/3/2026	גד נתן	חברון	התנחלות חדשה
74	25/3/2026	גיבורי דוד	בקעת הירדן	הכשרת מאחז
75	25/3/2026	דיה	יריחו	הכשרת מאחז
76	25/3/2026	זיבדה	רמאללה	התנחלות חדשה
77	25/3/2026	חיותה	בקעת הירדן	התנחלות חדשה
78	25/3/2026	יישוב הדעת	רמאללה	הכשרת מאחז
79	25/3/2026	כרמי יהודה	חברון	התנחלות חדשה
80	25/3/2026	מבוא השמש	בקעת הירדן	התנחלות חדשה
81	25/3/2026	מבוא תרצה	בקעת הירדן	התנחלות חדשה
82	25/3/2026	מבואות יהושע	רמאללה	התנחלות חדשה
83	25/3/2026	מגד	חברון	התנחלות חדשה
84	25/3/2026	מעיינות	ג'נין	התנחלות חדשה
85	25/3/2026	מעלה ענב	חברון	הכשרת מאחז
86	25/3/2026	מעלה ערוגות	בית לחם	התנחלות חדשה

מס'	תאריך ההחלטה	שם ההתנחלות	אזור	סוג
87	25/3/2026	מצפה דרגה	בית לחם	התנחלות חדשה
88	25/3/2026	מצפה יאיר	חברון	הכשרת מאחז
89	25/3/2026	משואות הר	בית לחם	התנחלות חדשה
90	25/3/2026	נאות הרים	רמאללה	התנחלות חדשה
91	25/3/2026	נועה	ג'נין	התנחלות חדשה
92	25/3/2026	נופי ים	טול כרם	התנחלות חדשה
93	25/3/2026	נטוף	רמאללה	התנחלות חדשה
94	25/3/2026	עמק דותן	ג'נין	התנחלות חדשה
95	25/3/2026	צאלון	סלפית	הכשרת מאחז
96	25/3/2026	צורי	יריחו	התנחלות חדשה
97	25/3/2026	צפנת	שכם	הכשרת מאחז
98	25/3/2026	רום גלבוע	ג'נין	התנחלות חדשה
99	25/3/2026	רמתיים צופים	רמאללה	הכשרת מאחז
100	25/3/2026	רשאש	בקעת הירדן	הכשרת מאחז
101	25/3/2026	שיזף	בית לחם	התנחלות חדשה
102	1/4/2026	תענך	ג'נין	התנחלות חדשה

התנחלות עיבל שהוקמה במהלך החודשים הראשונים של שנת 2026

2. הכשרת מאחזים

נוסף על המאחזים הלא-חוקיים שהממשלה החליטה להכשירם באמצעות הפיכתם להתנחלויות רשמיות, החלה הממשלה בהליכי הסדרה של שישה מאחזים נוספים שיקבלו מעמד של שכונות בהתנחלויות קיימות: [נתיב האבות](#), [נוף הרים](#), [היובל](#), [פלגי מים](#), [גבעת חנן](#) ו**בני אדם**.

חמשת המאחזים הראשונים מוסדרים דרך קידום תוכנית בנייה שתאפשר את הכשרתם. [בדצמבר 2025](#) הוסיף אלוף הפיקוד את שטח המאחז בני אדם לתחום השיפוט של ההתנחלות אדם, כך שיהיה אפשר לקדם תוכנית בנייה להכשרתו. דוגמה נוספת - את שטחו של המאחז [בית אליהו](#), הסמוך לבסיס הצבאי אריה באזור הג'יפתליכ, יש כוונה לצרף לתחום השיפוט של המועצה האזורית בקעת הירדן.

2.1 מסלול עוקף הכשרה

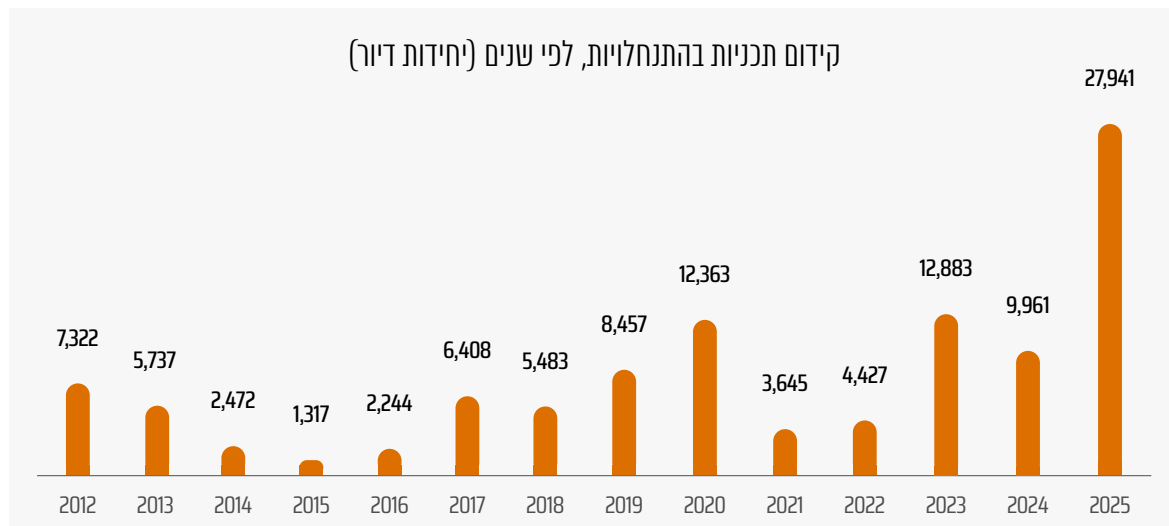
לצד הכשרת המאחזים על ידי החלטת ממשלה וקידום תכנון, החליטה הממשלה, בהחלטת הקבינט מ־פברואר 2023, על [מסלול "עוקף הכשרה"](#) למאחזים. לפי החלטה זו, הממשלה תגדיר רשימה של מאחזים שהם "אתרים בהסדרה", שאף שהם אינם חוקיים, הממשלה תקצה להם כספים ותספק להם שירותים, ואף תימנע מלאכוף את החוק ולהרוס בהם בנייה לא חוקית.

במאי 2024 נחשפה הרשימה של [70 המאחזים](#) שהשר סמוטריץ' הורה לממן ולפתח, אף שהם אינם חוקיים, ואף שכמעט כולם הם מוקדים של אלימות מתנחלים.

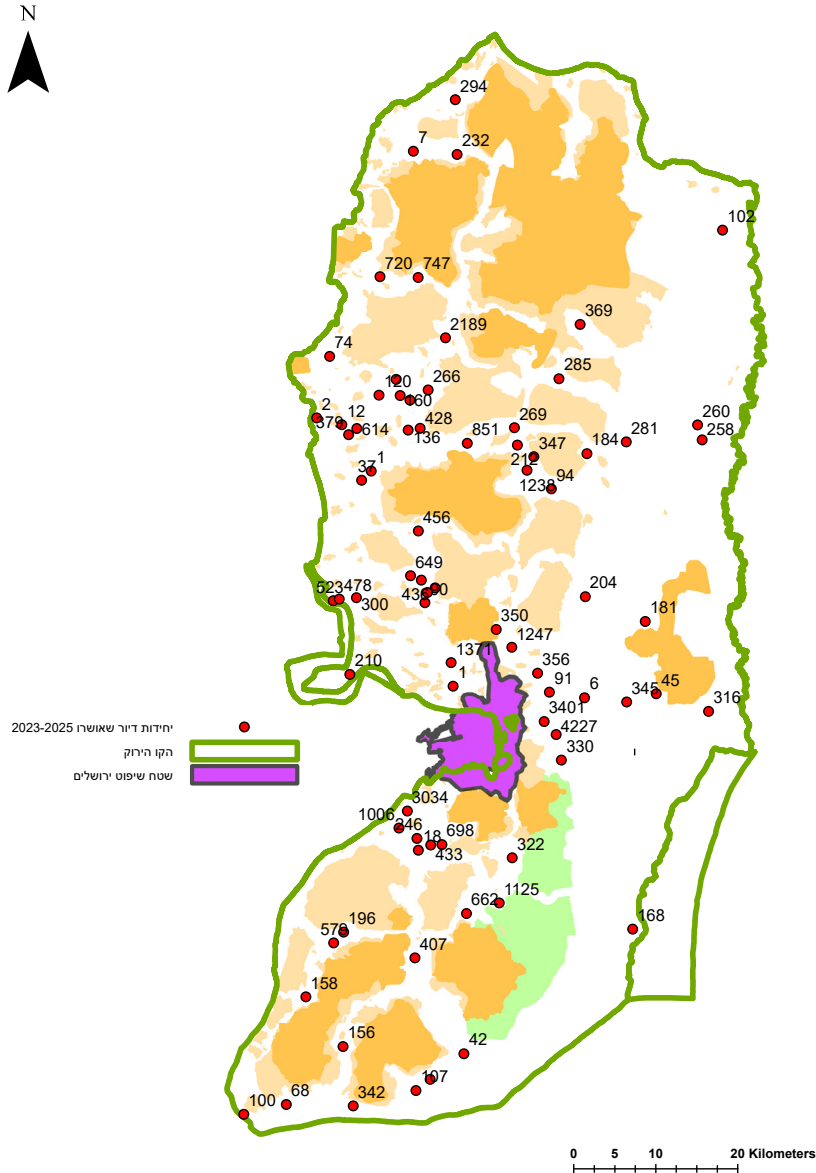
3. תוכניות: יותר מ-40,000 יחידות דיור בהתנחלויות

ביוני 2023 [ביטלה](#) הממשלה את הצורך באישור [שר הביטחון](#) לקידום תוכניות בהתנחלויות. בנובמבר 2024 החליטה הממשלה לאפשר כינוס שבועי של מועצת התכנון העליונה לאישור תוכניות בהתנחלויות, במקום ארבע פעמים בשנה, כפי שהיה נהוג בשנים האחרונות. בה בעת הנחה השר סמוטריץ' את הדרג המקצועי במינהל האזרחי לפתוח במרוץ תכנון ולאשר כמה שיותר תוכניות בנייה בהתנחלויות. תוכניות אלו, משאשרו, יוכלו לשמש לבנייה בעתיד גם אם הממשלות הבאות יחליטו לעצור את הליכי התכנון בהתנחלויות.

בשלוש שנות הממשלה הנוכחית קודמו תוכניות להקמת 40,064 יחידות דיור חדשות בהתנחלויות, שמשמעותן הכנת תשתית תכנונית לגידול עתידי של 160,000-200,000 מתנחלים.

יש לציין כי כל תוכנית עוברת שני שלבים עיקריים של אישור: אישור להפקדה, ואישור למתן תוקף. הגרף השנתי מראה את מספר יחידות הדיור הכולל שאושר בכל שנה, להפקדה או למתן תוקף. חישוב המספר הכולל של התוכניות שקודמו בשלוש השנים האחרונות לא ספר את אותה התוכנית פעמיים (אם קיבלה בתקופה זו גם אישור להפקדה וגם אישור למתן תוקף), ולכן סך כל יחידות הדיור שקודמו בשלוש השנים האחרונות עומד על 40,064.

3.1 אישור התוכניות באזור E1

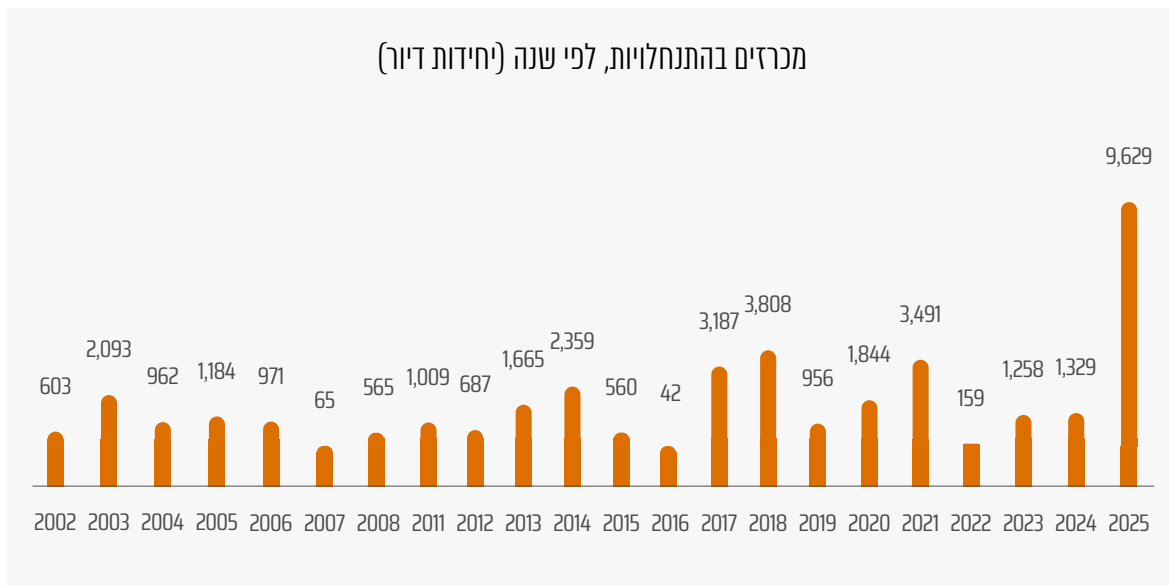
באוגוסט 2025 [העניקה מועצת התכנון העליונה](#) אישור סופי לתוכניות לבניית 3,401 יחידות דיור [בשטח E1](#). אחרי שנים שבהן נמנעו הממשלות מלקדם את התוכנית באזור הזה בשל לחץ בינלאומי, החליטה ממשלת נתניהו-סמוטריץ' לאשר את התוכניות האלה הנחשבות לבעלות השלכות חמורות [במיוחד](#) על הסיכוי להגיע להסדר מדיני עתידי המבוסס על עקרון שתי מדינות. אזור E1 נמצא בלב הגדה המערבית, והקמת התנחלויות בליבו תעמיק את חלוקת הגדה המערבית ותמנע פיתוח של מטרופולין פלסטיני בין רמאללה, מזרח ירושלים ובית לחם.

3.2 כביש "מרקם חיים" (כביש האפרטהייד)

לצד קידום תוכניות הבנייה E1-1, החליטה הממשלה במרץ 2025 להקצות **335 מיליון ש"ח** לסלילת כביש לפלסטינים בין אל-עזריה לא-זעיים. הכביש, שכונה על ידי נפתלי בנט "**כביש הריבונות**", נועד להסיט את כל התנועה הפלסטינית הנוסעת כיום בין צפון הגדה לדרומה מאזור מעלה אדומים, לכביש המתוכנן להיסלל לשימוש פלסטינים בלבד. הרעיון שמאחורי סלילת הכביש החדש הוא לאפשר את **סגירת מרחב** מעלה אדומים, שהוא כ-3% מהגדה המערבית, בפני פלסטינים. הדרת הפלסטינים מכביש הגישה הנוכחי למעלה אדומים תאפשר לישראל לחבר את מעלה אדומים ואת E1 לירושלים ללא מחסומים ולהפוך אותם בפועל לחלק ממדינת ישראל.

4. מכרזים

ממשלת נתניהו-סמוטריץ' פרסמה בשלוש שנותיה מכרזים לבניית 12,216 יחידות דיור בהתנחלויות, ובכך **נשבר שיא** של פרסום מכרזים. פרסום המכרז הוא **שלב הביצוע** של הבנייה בהתנחלויות. אחרי שיש תוכניות בנייה מאושרות משרד השיכון מפרסם מכרז, ובו הוא מזמין קבלנים להגיש הצעה לרכישת זכויות הבנייה והשיווק של הדירות. יש לציין שלא בכל ההתנחלויות מתנהלים מכרזים לקראת בנייה חדשה, ובחלק מהפרויקטים ההתנחלות עצמה בוחרת את הקבלנים המבצעים את הבנייה.

אתר בנייה בהתנחלות עופרים

5. כבישים בין-עירוניים

בכנס פנימי של מפלגת הציונות הדתית, [ששולם עכשיו חשפה](#) הקלטה ממנו, הצהיר השר סמוטריץ' כי הקצה 7 מיליארד ש"ח לכבישים בהתנחלויות לחמש השנים הקרובות. מדובר בסכום עצום של כ-1.4 מיליארד ש"ח בשנה. לשם השוואה, תקציב הכבישים הבין-עירוניים בכל מדינת ישראל בארבע השנים האחרונות עמד על כ-4.5 מיליארד ש"ח בשנה (לפי נתוני ביצוע התקציב לסעיף כבישים בין-עירוניים).

לפי בדיקה של שלום עכשיו, הכבישים המתוכננים בגדה המערבית נועדו לשרת רק כ-300,000 מתנחלים שנהנים מכ-30% מתקציב פיתוח הכבישים הבין-עירוניים של ישראל. כבישים הם המפתח לפיתוח ההתנחלויות. ניסיון העבר מראה שכאשר נפתח כביש עוקף, מספר המתנחלים בהתנחלויות שלאורכו [גדל במהירות](#).

כבישים בשלבי תכנון והכנה לביצוע

מס' הכביש	שם הכביש	אזור	אומדן (במיליוני ש"ח)	השקעה עד 2024 (במיליוני ש"ח)*
45	ציר המחצבות	רמאללה	<u>361</u>	2.7
45	שיקוע קלנדיה	רמאללה	<u>120</u>	113.4
	אל-עזריה-אזעיים	ירושלים	<u>335</u>	
	כביש הטבעת המזרחי	ירושלים	<u>1,300</u>	323
60	שער בנימין עד צומת המשטרה הבריטית	רמאללה	<u>1,000</u>	0.9
60	מירושלים עד בני נעים	בית לחם וחברון	<u>1,233</u>	1,155
55	עוקף פונדוק	קלקיליה	<u>200</u>	
55	כביש המשתלות	קלקיליה	<u>128</u>	48.5
505	אריאל-צומת תפוח	שכם	<u>500</u>	6.6
446	מודיעין עילית- שילת	רמאללה	<u>47 + 260</u>	64
465	עוקף לובן	רמאללה	<u>120</u>	<u>250</u>
437	חיזמא-אדם	רמאללה	<u>160</u>	19.217
375	ביתר עילית-חוסאן	בית לחם	<u>111</u>	
סה"כ			5,764	1,983

* נתוני ההוצאה עד 2024 מבוססים על קובצי ביצוע התקציב של משרד האוצר, לפי תקנות התקציב של משרד התחבורה. ייתכן שהיו עלויות נוספות.

עבודות על כביש עוקף אל-פונדוק

כבישים בעבודה, או קרובים לתחילת העבודה

מספר הכביש	שם הכביש	אזור	ססטוס
454	דולב-כביש 443	רמאללה	תכנון מפורט לביצוע
4431	מודיעין עילית-443	רמאללה	תכנון סטטוטורי
45	מחלף עטרות	רמאללה	תכנון מפורט לביצוע
1	מחלף עיסאווייה	ירושלים	תכנון מפורט לביצוע
3742	ביתר עילית-גבעות	בית לחם	תכנון סטטוטורי, הוגשו התנגדויות
60	מצומת המשטרה הבריטית לצומת תפוח	שכם	תכנון סטטוטורי
60	מבני נעים עד שמעה	חברון	תכנון סטטוטורי
367	כפר עציון-ג'בע	בית לחם	בתוקף
446	בית אל-כביש 60	רמאללה	הרחבה ושדרוג הכביש, בתוקף
90	כביש הבקעה	בקעת הירדן	תכנון סטטוטורי
60	כביש עוקף סילת א'ד'הר	ג'נין	הוצא צו תפיסה

6. חברון

מראשית 2023 ועד פברואר 2026 חל גידול חסר תקדים במספר ההתנחלויות החדשות בחברון ובהתפרסות המתנחלים ברחבי העיר. בתקופה זו הוקמו **שבעה מוקדי התנחלות** חדשים בתוך **שכונות פלסטיניות**, לפחות שניים מהם **עמוק בשטח הפלסטיני**, במרחק רב יחסית ממרכז ההתנחלות היהודית בעיר.

בשנת 2025 החליטה ישראל על שינוי הסטטוס קוו הדתי בחברון, וראש המינהל האזרחי חתם על **צו הפקעה** לשטח במערת המכפלה. צו הפקעה הזה חל על שטח של כ-288 מ"ר של קירוי החצר הפנימית הפתוחה שבקומה העליונה (קומת התפילה) של המערה. מהלך זה נועד לאפשר לישראל לבצע שינויים פיזיים במבנה ההיסטורי ללא תיאום עם הפלסטינים, בניגוד להסכם חברון והדין הבינלאומי.

ב-8 בפברואר 2026 **החליט הקבינט** להפקיע מידי עיריית חברון את סמכויות התכנון והבנייה במערת המכפלה ובאזור ההתנחלות בעיר. החלטה זו תאפשר לישראל להחליט חד-צדדית על תוכניות בנייה, ואף על שינויים באתר המקודש, אגב הפרה בוטה של הסכם חברון שנחתם ב-1997.

לצד ההשתלטות על בתים מבודדים, **מקודמת תוכנית** להקמת התנחלות גדולה צמודה לחברון, המכונה "גבעת מבשר". ההתנחלות, שרשמית נחשבת "שכונה" של קריית ארבע, מתוכננת לקום כ-800 מטרים מצפון לגבעת החרסינה, החלק הצפוני של קריית ארבע, בלב אזור מגורים פלסטיני וסמוך לכפר בית עינן. ההתנחלות החדשה מחוברת להתנחלות קריית ארבע בכביש ארוך ומפותל, ואין בינה לבין שאר ההתנחלויות כל רצף טריטוריאלי. בסוף 2025 הוקם גם מאחז חדש, מזרחית לגבעת מבשר.

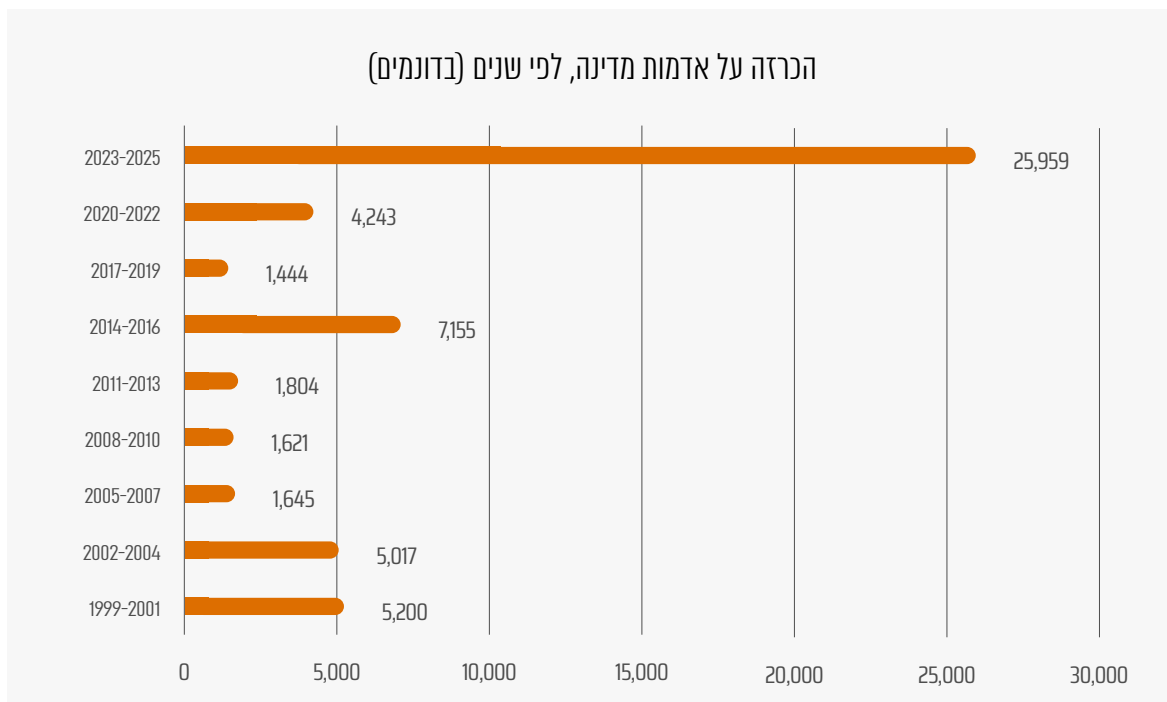

"שכונת גאון יהודה" הסמוכה לתל רומייה, שמתנחלים איכסלו בשנת 2025

פוקד' קרקעות

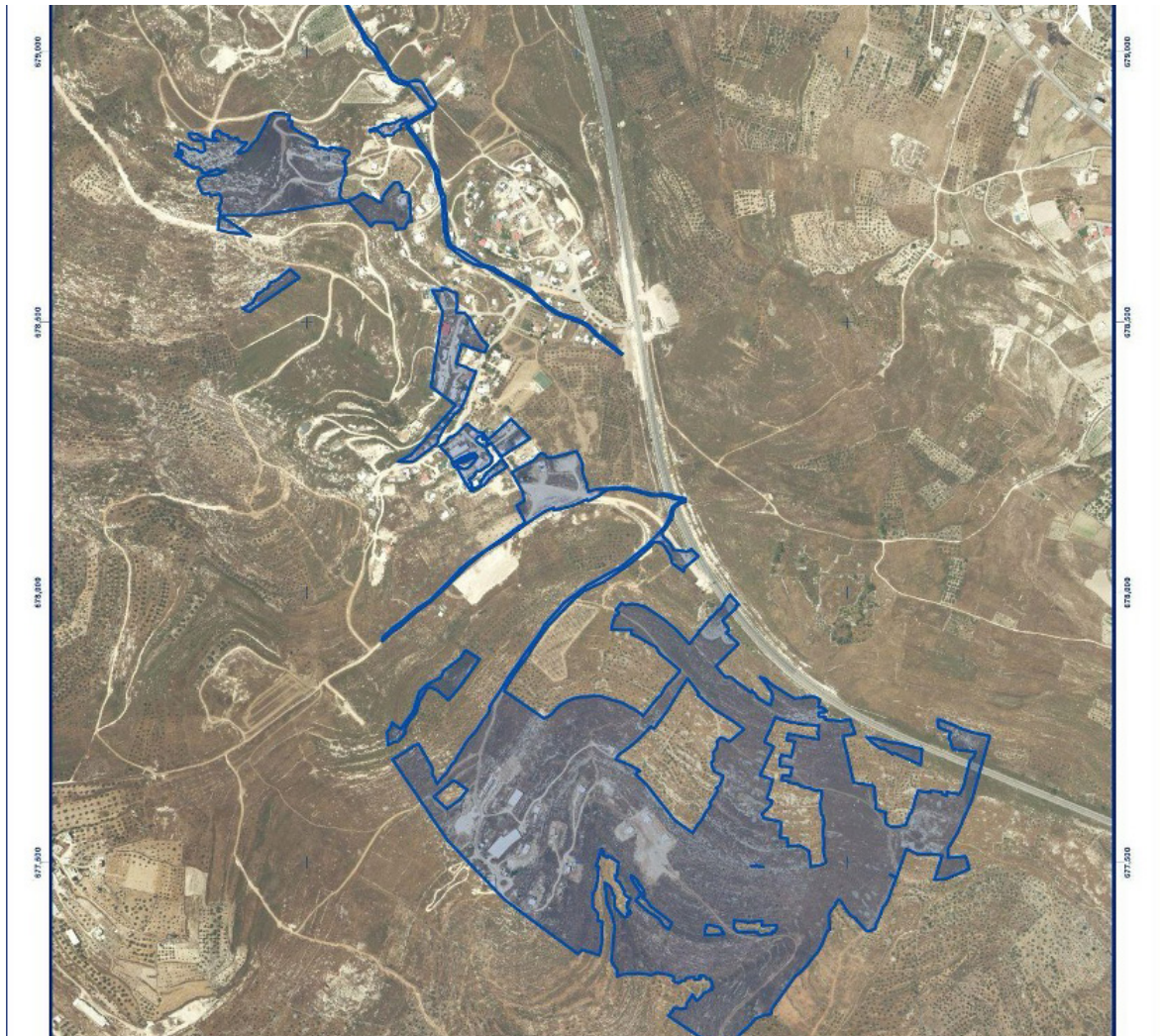
1. הכרזה על אדמות מדינה

בשנים 2023-2025 הכריזה הממשלה על **25,959 דונם** אדמות מדינה בגדה המערבית, שהם קרוב למחצית מכל הקרקעות שהוכרזו אדמות מדינה **מראשית תהליך אוסלו ועד היום**. הכרזה על אדמות מדינה היא השיטה העיקרית שישראל השתמשה בה כדי להשתלט על קרקעות בגדה המערבית ולהעבירן לידי מתנחלים. עד היום הכריז המינהל האזרחי על כ-824,000 דונם בשטחי C אדמות מדינה, כלומר כ-14.5% משטח הגדה המערבית.

הכרזות על אדמות מדינה בין השנים 2023-2025

מטרת ההכרזה ותיאורה	אדמות הכפר	גודל (בדונמים)	תאריך
הרחבת ההתנחלות גבע בנימין והכשרת המאחז בני אדם	ג'בע	501	22/11/2023
יצירת רצף בין ההתנחלויות מעלה אדומים לקדר	אבו דיס, אלעזריה	2,640.3	29/2/2024
השתלטות על אדמות בין ההתנחלויות מעלה אפרים, יפית ומשואה	עקרבה	8,159.8	21/3/2024
אתר ארכאולוגי הרודיון	ערב א-תעאמרה	170.94	1/4/2024
השתלטות על אדמות בין ההתנחלויות מעלה אפרים, יפית ומשואה (שלב ב' וג')	עקרבה	12,715.2	25/6/2024
הכשרת המאחז הלא-חוקי אביתר	ביתא, קבלאן	65.69	08/7/2024
הרחבת שטחי ההתנחלויות נילי ונעלה	שיבתין, דיר קדיס, דיר עמר	441.14	15/7/2024
הכשרת בית העלמין של ההתנחלות יצהר	בורין	10.37	17/11/2024
הרחבת שטח ההתנחלות הר אדר	קטנה, בידו	54.79	9/12/2024
הכשרת המאחז מלאכי השלום והקמת התנחלות באזור	אלמע"יר	750	11/6/2025
הכשרת חלק מהמבנים במאחז חוות גלעד	ג'ית, פרעתה, תל	455.58	1/9/2025

מפה שנלוותה לצו הכרזה על אדמות מדינה לשם הכשרת חלק מהמבנים במאחז חוות גלעד

2. צווי הפקעה

בשלוש השנים שחלפו מהקמת הממשלה הפקיעה ישראל 964 דונם בגדה המערבית. כמו כן, בנובמבר 2025 פורסמה הודעה על כוונה להפקיע כ-2,000 דונם לצורכי פיתוח האתר הארכאולוגי בסבסטיה, וכוונה זו מומשה בפברואר 2026. לשם השוואה, בשלוש השנים 2020-2022 הפקיעה המדינה 1,356 דונם. נוסף על הפקעות אלו הודיעה ישראל על מימוש שורה של הפקעות ישנות שנועדו להרחבת כבישים קיימים. מדובר בכ-857 דונם נוספים.

הפקעות קרקע נעשות לפי צו בדבר חוק הקרקעות (רכישה לצרכי ציבור) (יהודה ושומרון) מס' 321 תשכ"ט-1969. לפי הדין הבינלאומי והפסיקה הישראלית, אסור לישראל להפקיע קרקע אם ההפקעה מיועדת רק לשימוש המתנחלים. ההפקעה מותרת רק אם מדובר בשימוש שנועד גם לרווחת התושבים הפלסטינים, אם כי בפועל קרוב למחצית השטח שישראל הפקיעה במהלך השנים נועד לספק רק את צורכי המתנחלים.

צווי הפקעה לצורכי ציבור, מ־2023 ועד תחילת 2026

תאריך	מספר הצו	מטרת ההפקעה	שטח (בדונמים)	אדמות הכפרים	סוג
4/1/2023	ה/23/1	הרחבת כביש 437 בקטע אדם-חיזמה	225.395	ג'בע, חיזמה, בית חנינא	הפקעה חדשה
20/2/2023	ה/23/2	שימור ושמירה על האתר הארכאולוגי ארכילאיס	139.292	עוג'א	הפקעה חדשה
29/3/2023	ה/98/2	הקמת מעגל תנועה במקטע "עקומת הברך"	0.968	אל-חדר	מימוש הפקעה ישנה
18/5/2023	ה/23/3	מחלף פדואל בכביש 5 "כביש חוצה שומרון"	42.651	סרטה, ברוקין	הפקעה חדשה
18/10/2023	ה/83/1	מימוש הפקעה כביש 437 מקטע אדם-שער בנימין	76.204	ג'בע	מימוש הפקעה ישנה
23/5/2024	ה/90/7	מימוש הפקעה הרחבת כביש 60 חלחול-בני נעים	385.404	חלחול, סעיר, חברון	מימוש הפקעה ישנה
24/7/2024	ה/24/3	כביש 60 הרחבה והסדרה מצומת המשטרה הבריטית לאזור התעשייה בנימין	66.671	סלואד, עין יברוד, אל-בירה, ביתין, דיר דבוואן, בורקא, מחמאס	הפקעה חדשה
13/10/2024	ה/24/4	כביש 505 הרחבה והסדרה מצומת אריאל לצומת תפוח	166.742	כפל חארת', מרדה, ג'מעין, חווארה, יאסוף	הפקעה חדשה
13/10/2024	ה/77/4	מימוש הפקעות כביש 505 הרחבה והסדרה מצומת אריאל לצומת תפוח	379.259	כפל חארת', מרדה, ג'מעין, חווארה, יאסוף	מימוש הפקעה ישנה

תאריך	מספר הצו	מטרת ההפקעה	שטח (בדונמים)	אדמות הכפרים	סוג
18/11/2024	ה/24/2	כביש 55 אלפי מנשה-תחום איו"ש	47.3	חבלה	הפקעה חדשה
18/11/2024	ה/81/2	כביש 55 אלפי מנשה-תחום איו"ש	15.7	חבלה	מימוש הפקעה ישנה
26/12/2024	ה/24/5	כביש 45 המחצבות	275.594	ג'בע, כפר עקב	הפקעה חדשה
26/12/2024	ה/83/1	כביש 45 המחצבות	4.694	מחמאס, ג'בע	מימוש הפקעה ישנה
15/9/2025	ה/25/1	קירווי החצר הפנימית במערת המכפלה	0.288	חברון	הפקעה חדשה
11/2/2026	ה/26/1	אתר ארכאולוגי סבסטיה	2068.1	סבסטיה, בורקה	הפקעה חדשה

3. צווי תפיסה

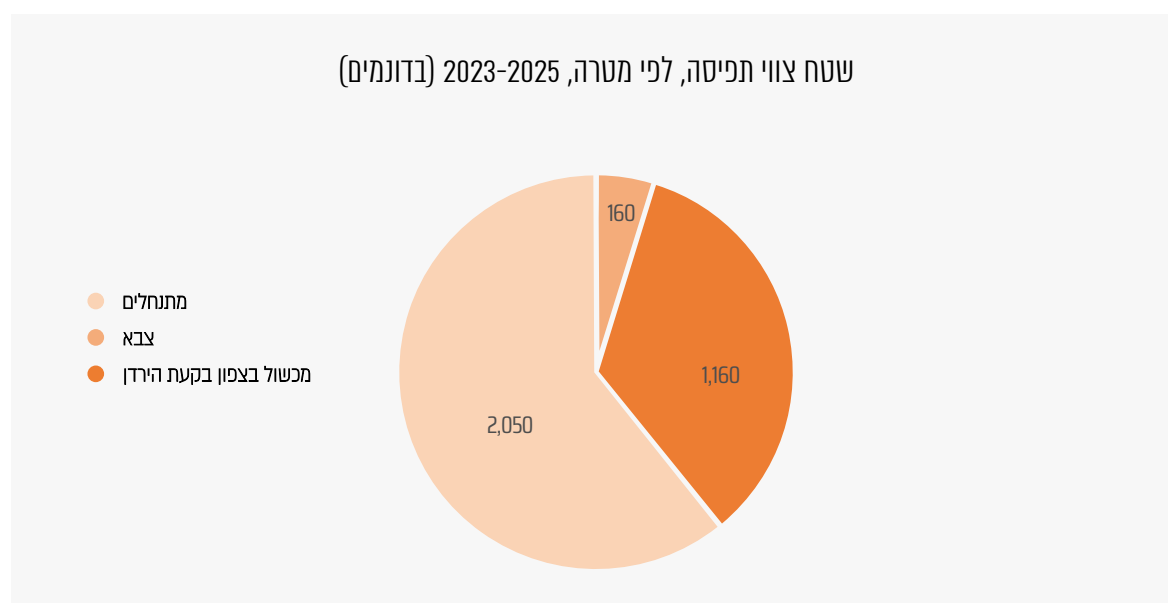
בשלוש השנים 2023-2025 הוציא הצבא לפחות 140 צווי תפיסה, ובאמצעותם נתפסו כ-3,370 דונם. "צווי תפיסה" הם צוים זמניים לכאורה, ובשטחים שצוים אלו מוחלים עליהם אפשר לכאורה לעשות שימוש לצרכים ביטחוניים בלבד. אלא שכפי שנראה להלן, המושג "צורכי ביטחון" משועבד בראש ובראשונה לאינטרסים של מפעל ההתנחלויות.

צווי תפיסה ל"צורכי ביטחון", 2023-2025

שנה	מספר צווי התפיסה	שטח צווי התפיסה (בדונם)
2023	25	450
2024	32	300
2025	83	2,620

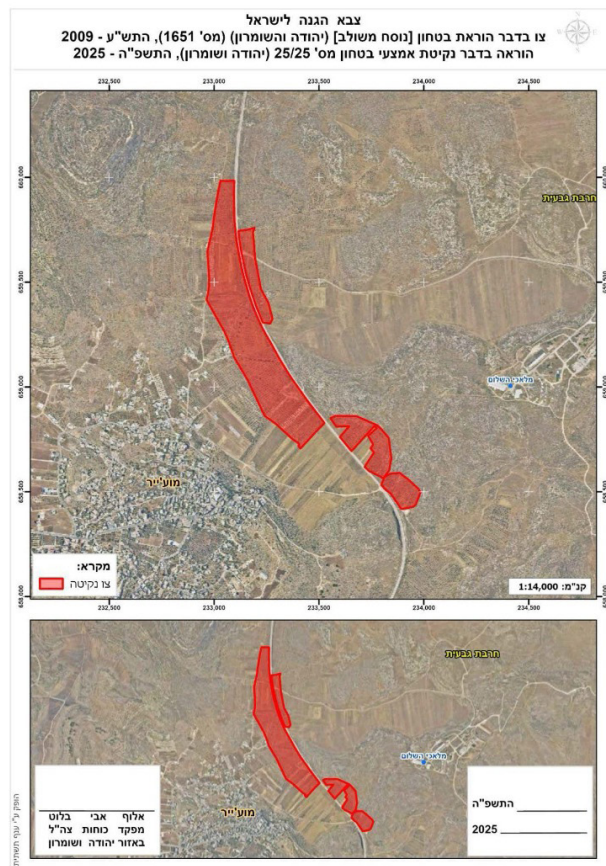
אם בוחנים את תכליתו של כל צו, מתברר כי 113 צווי תפיסה (כ-81%) נועדו לצורכי מיגון התנחלויות ומאחזים לא חוקיים, וכן לשם פריצת דרכים או הכשרת דרכים לא חוקיות שנפרצו בעבר, המובילות להתנחלויות ולמאחזים לא חוקיים. 18 צווי תפיסה נועדו לצרכים צבאיים מובהקים, כגון הרחבת בסיסים צבאיים ופריצת דרכים לאזורי גבול. 9 צוים, המשתרעים על כ-1,160 דונם, נועדו להקמת "מכשול חוט השני" בצפון בקעת הירדן, שנועד לחזק את בידודה של בקעת הירדן משאר הגדה. אף שהנשכרים מתוכנית זו יהיו המתנחלים באזור, שכן המכשול עשוי לאפשר להם להשתלט על עשרות אלפי דונם שיוותרו ממזרח לו, בחרנו לציין קבוצה זו של צוים בנפרד מהצוים שהוצאו במובהק לצורכי תושבי ההתנחלויות והמאחזים.

ב-4 במרץ 2026 החלו העבודות להקמת מקטע אחד של "מכשול חוט השני", לאחר שבית המשפט קיבל את עמדת המדינה שהעבודות נדרשות בדחיפות בגלל המלחמה באיראן, וביטל את הצו הארעי שהוציא ב-25 בינואר 2026, שאסר על ביצוע העבודות "אלא בהתקיים צורך ביטחוני דחוף" (בג"ץ 69530-01-26 עיריית טובאס נ' מפקד כוחות צה"ל באיו"ש).

עיקר השטח שהצבא תפס שייך לצוים שנועדו לשרת את צורכי המתנחלים. שטחם הכולל של צוים אלו הוא 2,050 דונם, שהם כ-60% מכלל שטח הצוים. הקבוצה השנייה בגודלה מבחינת גודל השטח היא תשעת הצוים שנועדו להקמת המכשול בצפון בקעת הירדן. שטחם הכולל הוא 1,160 דונם, שהם כ-34% מכלל שטח הצוים. שאר השטח, 160 דונם, הוא שטחם של הצוים שנועדו לצורכי הצבא עצמו.

לצד צווי התפיסה האלה חתם אלוף פיקוד המרכז גם על עשרות "צווי נקיטת אמצעי ביטחון" ("צווי חישוב"). אין בידינו מיפוי של הצווים האלה, אך להערכתנו מדובר בהיקף מצטבר המגיע לאלפי דונם. צווים אלו קובעים כי מטעמי ביטחון נדרש לעקור את הגידולים החקלאיים שבשטח. בדרך זו עקר צה"ל עשרות אלפי עצי פרי, רובם הגדול עצי זית. אחד הצווים הגדולים הוא צו 25/25 (שנחתם באוגוסט 2025), שהורה על עקירתם של כ-300 דונם באדמות הכפר אל-מע"יר שמדרום מזרח לשכם. [הצו](#) הוצא כעונש על כך שפלסטיני ירה ופצע מתנחל שפלש לאדמות הכפר. עבודות החישוב במקום נעשו על ידי מתנחלים מאזור שילה, על שטח [בן כ-620 דונם, כלומר שטח הגדול פי שניים](#) מהשטח שנכלל בצו. לאחר עקירת העצים החלו מתנחלים להשתלט על חלק מהשטחים האלה.

מפת ה"צו לנקיטת אמצעים" 25/25, באדמות הכפר על מע"יר

לצד אמצעים אלו, נזכיר גם את הריסתם של עשרות בתים במחנות הפליטים ג'נין ונור-א-שמס בידי צה"ל, לאחר שהורה לתושביהם להתפנות בתחילת 2025. הריסות אלו נעשו בעילה של "צרכים ביטחוניים מובהקים" ובאמצעות [צווים המודיעים על הריסה בתוך 24 שעות](#). במבצע הצבאי הזה במחנות הפליטים פינה צה"ל בכפייה [עשרות אלפי תושבים](#), שעדיין מנועים מלחזור לבתיהם, למעלה משנה אחרי הפינוי.

4. שטחי שיפוט

בשלוש השנים האחרונות ערכה הממשלה שינויים בשטחי השיפוט של 113 התנחלויות, ובכלל זה נקבעו תחומי שיפוט ל-43 התנחלויות חדשות שהממשלה החליטה להקים. שאר השינויים שנעשו הם בגבול תחום השיפוט של התנחלויות קיימות - הוספה וגריעה של שטחים. בסך הכול נוספו לתחומי השיפוט של ההתנחלויות 21,146 דונם. המשמעות היא שבשטחים האלה שבאופן רשמי הם שטחים צבאיים סגורים האסורים לכניסת פלסטינים, ניתן לקדם תוכניות תכנון ובנייה להתנחלות, והסמכות המוניציפלית בהם נתונה לרשות המקומית של ההתנחלות.

מתוך 43 ההתנחלויות החדשות שקיבלו תחום שיפוט, 19 הן מאחזים הנמצאים בהליך של הכשרה, 13 הן שכונות של התנחלויות אחרות שקיבלו מעמד של התנחלות עצמאית, ו-11 הן התנחלויות חדשות.

ב-23 מקרים מדובר בשטחי שיפוט שהיו חלק מהתנחלויות אחרות והופרדו מהן להתנחלות חדשה, וב-22 מקרים מדובר בשטחי שיפוט חדשים שלא היו קודם לכן בתחומיה של שום התנחלות.

נוסף על כך, [נוספו](#) לתחום השיפוט של המועצה האזורית שומרון [כ-7,200 דונם](#) של שטחי C שנסגרו לכניסת ישראלים בעקבות ההתנתקות [באזור חומש ושא-נור](#), ללא שיוך להתנחלות מסוימת. בנוסף לכך הוספו עוד בנובמבר 2023, [כ-206 דונם](#) למועצה האזורית בקעת הירדן באזור הג'פתליכ.

שינויים בצווי תחומי שיפוט של התנחלויות

שנה	התנחלות	סה"כ תחום השיפוט שהוכרז	סוג	נגרע מהתנחלות	הערות
2023	תל ציון	777	שכונה שקיבלה מעמד של התנחלות	כוכב יעקב	
2023	אביגיל	200	הכשרת מאחז	חדש	
2023	בית חוגלה	1,044	הכשרת מאחז	בית הערבה	הוכרז על פני 4,067 דונם, אך ב־2025 נגרע שטח לקדם ערבה
2023	עשהאל	864	הכשרת מאחז	חדש	
2023	גבעת הרואה	463	הכשרת מאחז	חדש	חלק קטן מהשטח היה בתחום ההתנחלות מעלה לבונה
2023	שחרית	452	הכשרת מאחז	חדש	
2024	משמר יהודה	417	התנחלות חדשה	חדש	חלק קטן היה חלק מההתנחלות קדר
2024	נחל חלץ	119	הכשרת מאחז	חדש	שטח השיפוט לא כולל את שטח המאחז עצמו
2025	אדוריים	130	הכשרת מאחז	חדש	שטח השיפוט לא כולל את שטח המאחז עצמו
2025	מעוז צבי	1,439	הכשרת מאחז	מבוא דותן	
2025	חוות יאיר	477	שכונה שקיבלה מעמד של התנחלות	יקיר	ב־2026 שונה שם ההתנחלות לשם לח"י.
2025	שבות רחל	895	שכונה שקיבלה מעמד של התנחלות	שילה	
2025	עדי עד	1,463	הכשרת מאחז	עמיחי	

שנה	התנחלות	סה"כ תחום השיפוט שהוכרז	סוג	נגרע מהתנחלות	הערות
2025	אחיה	1,079	הכשרת מאחז	חדש	
2025	גדי	790	הכשרת מאחז	משואה	
2025	בתרון	941	הכשרת מאחז	חדש	בהחלטת הממשלה נקרא: גבעונית
2025	טל מנשה	2,940	שכונה שקיבלה מעמד של התנחלות	חיננית	
2025	חרשה	581	הכשרת מאחז	חדש	
2025	נופי פרת	1,153	שכונה שקיבלה מעמד של התנחלות	כפר אדומים	
2025	מגרון	62	שכונה שקיבלה מעמד של התנחלות	כוכב יעקב	
2025	עיר התמרים	906	התנחלות חדשה	מבואות יריחו	
2025	שאָנוֹר	59	התנחלות חדשה	חדש	
2025	גודר (תבץ)	412	התנחלות חדשה	חדש	
2025	לשם	463	שכונה שקיבלה מעמד של התנחלות	עלי זהב	
2025	נריה	2,079	שכונה שקיבלה מעמד של התנחלות	טלמון	
2025	כרם רעים	611	שכונה שקיבלה מעמד של התנחלות	טלמון	
2025	פרשים (אל נווה)	2,402	הכשרת מאחז	חרמש	
2025	איבי הנחל	1,326	שכונה שקיבלה מעמד של התנחלות	מעלה עמוס	
2025	חוות גלעד	154	הכשרת מאחז	חדש	

שנה	התנחלות	סה"כ תחום השיפוט שהוכרז	סוג	נגרע מהתנחלות	הערות
2025	אבנת	246	שכונה שקיבלה מעמד של התנחלות	מצפה שלם וקליה	
2025	קדם ערבה	3,023	הכשרת מאחז	בית חוגלה	נגרע משטח בית חוגלה שהוכרז ב־2023.
2025	הר עיבל	663	התנחלות חדשה	חדש	
2025	יונדב	994	התנחלות חדשה	שמעה	
2025	ייטב מערב	205	התנחלות חדשה	חדש	
2025	גבעות	2,076	שכונה שקיבלה מעמד של התנחלות	אלון שבות	
2025	חומש	800	התנחלות חדשה	חדש	
2026	יציב (שדמה)	93	הכשרת מאחז	חדש	
2026	כנפי השחר	1,570	התנחלות חדשה	חדש	
2026	ברוש הבקעה	1,441	שכונה שקיבלה מעמד של התנחלות	חדש	
2026	גנים	2,791	התנחלות חדשה	חדש	
2026	כדים	1,464	התנחלות חדשה	חדש	
2026	מצוקי ארץ	400	הכשרת מאחז	חדש	
2026	מצפה זיף	156	הכשרת מאחז	פני חבר	שטח השיפוט לא כולל את שטח המאחז עצמו

5. צמצום שטחי אש לשם הרחבת התנחלויות

ב-16 בספטמבר 2025 חתם אלוף פיקוד המרכז על [סדרת צווים לתיקון גבולותיהם של כמה שטחי אש בגדה המערבית](#). "שטחי אש" הם שטחים צבאיים סגורים שהכניסה אליהם אסורה באופן רשמי לכל אזרח (ישראלים ופלסטינים), למעט "תושבי קבע" המתגוררים באזור. אלא שישראל מסרבת לראות בכל הפלסטינים המתגוררים באזורים האלה תושבי קבע. למרות זאת, במהלך שני העשורים האחרונים, ובעיקר בעשור האחרון, השתלטו מתנחלים על מאות אלפי דונם בתוך שטחי אש, בעיקר באמצעות מאחזי חוות שהוקמו סמוך להם, ולעיתים אף בתוכם. הסיבה שמתנחלים הצליחו להשתלט בקלות על שטחי האש האלה היא שברובם הגדול הצבא אינו עושה כל שימוש זה עשרות שנים. למעשה מדובר [בפיקציה](#) שנועדה לאפשר לצבא [למנוע מפלסטינים להיכנס](#), ועל אחת כמה וכמה להתגורר, בשטחים האלה, המשתרעים על למעלה מ-960,000 דונם, שהם כ-17% משטח הגדה המערבית.

במהלך השנים ערך הצבא כמה שינויים במפת שטחי האש בגדה המערבית: [שטחי אש](#) ספורים - [בוטלו](#), ושטחים אחרים הוגדרו מחדש כדי להתאימם לצורכי המתנחלים או המינהל האזרחי. [השינויים האחרונים](#) שעליהם חתם אלוף פיקוד המרכז, אבי בלוט, אינם המקרה הראשון שבו הצבא מגדיר מחדש את שטחי האש לשם התאמתם לאינטרסים של המתנחלים. מה שמאפיין את השינויים האחרונים הוא שהם נעשו באופן סלקטיבי ומוקפד מאוד, המלמד על מטרותם.

בסך הכול נעשו שינויים בשטחם של תשעה שטחי אש, וכן של שטח צבאי סגור נוסף שאינו משמש שטח אש - השטח שבאזור הג'פתליכ (למיטב ידיעתנו, בפועל צו הסגירה על השטח הזה לא נאכף מעולם). השינויים האלה גרעו כ-6,350 דונם מכלל השטחים המוגדרים שטחי אש. לצד זאת, הוספו לשטח אש 904 כ-380 דונם באזור מחנה אריה, אף הוא באזור הג'פתליכ.

אם בוחנים את השטחים שהורגו משטחי האש, עולה כי לנגד עיני מקבלי ההחלטות עמדו שלוש מטרות:

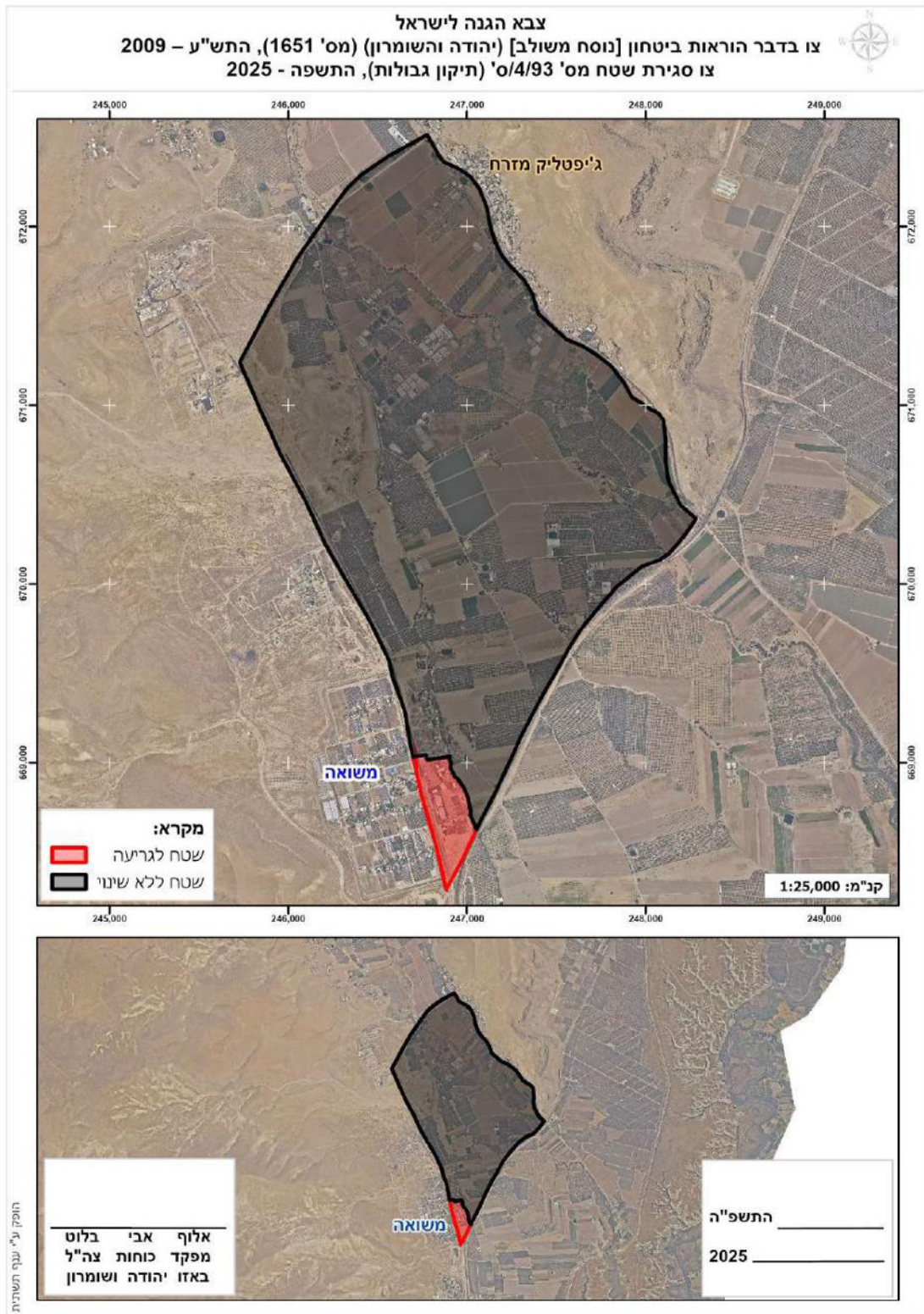
א. הרחבת התנחלויות קיימות

ב. הכשרת מאחזים, או חלקים מתוך התנחלויות

ג. יצירת תנאים להקמת מאחזים והתנחלויות בעתיד

השטחים שהוחרגו משטחי אש

שטח אש/שטח צבאי סגור	מטרה	גודל השטח שהוחרג/נוסף (בדונמים)
929+959	הקמת התנחלות אדוריים	91
ג'פתליכ	החרגת מתחם חקלאי של התנחלות משואה משטח האש והעברתו לשטח שיפוט של ההתנחלות	137
א904	הכשרת מאחז גבעת ארנון	631
903	הכשרת מאחז חוות מנחם גושן והרחבת התנחלות חמדת	214
203	הכשרת מאחז חוות חסד עולם	709
203	החרגת מחסום בית אריה	30
904	הרחבת אזור תעשייה מעלה אפרים	192
904	הקמת התנחלות (בעבר הייתה תכנית להקים במקום התנחלות בשם שלומציון שלא מומשה)	1,950
906	הכשרת מאחז מצפה כרמים	115
900	הרחבת מאחז גבעת סלעית והכשרת מאחז שירת העשבים	439
902	הרחבת התנחלות משכיות	1,837
203	הרחבת מחצבת הנסון נחל רבא	93

המפה שעליה חתם האלוף בלוט לשינוי השטח הצבאי הסגור באזור הג'יפטליק

סיכום

קרוב לשלוש וחצי שנים חלפו מאז הוקמה ממשלת נתניהו השישית - הממשלה המושחתת, הגזענית והאלימה ביותר מכל הממשלות שקדמו לה. במהלך השנים האלה השתנתה המציאות בגדה המערבית במהירות חסרת תקדים, הודות לסדרת החלטות שקיבלה הממשלה, וכן בשל הצבתם של מספר אנשים בעמדות מפתח ביצועיות - בממשלה, במינהל האזרחי ובצבא.

בשנים 2023-2025 עברה מדיניות ישראל בגדה המערבית מהרחבה הדרגתית של מפעל ההתנחלויות וההשתלטות על אדמות הגדה המערבית, להאצה ממוסדת שלו. לא מדובר רק בבנייה בהתנחלויות, אלא בשינוי שיטתי של מערכת השליטה הישראלית: אזור סמכויות והעברתן לידי המתנחלים, תקצוב ממשלתי רחב היקף, הכשרת מאחזים, גירוש קהילות, השתלטות על קרקעות, פתיחת צירי תשתית והעמקת השליטה גם בשטחי הרשות הפלסטינית. יחד, צעדים אלו יוצרים מציאות של סיפוח בפועל, מתוך פירוק שיטתי של המרחב הפלסטיני ושל האפשרות להסדר מדיני עתידי.

השינויים חסרי התקדים שסקרנו כאן בקצרה התרחשו לצד שני אירועים גדולים המלווים אותנו בשנים האחרונות:

הראשון, המהפכה המשטרית שהימין המתנחלי הוא אחד ממקדמיה האגרסיביים ביותר, מתוך תקווה שהשלמתה תאפשר לו לקדם מהלכי סיפוח בגדה, הכרוכים גם בשינויים חוקיים וחוקתיים במשטרה של מדינת ישראל.

השני, המלחמה שפרצה ב-7 באוקטובר 2023 וממשיכה להתנהל מאז במספר זירות במקביל, בעצימות ובאופנים משתנים. השילוב של ממשלה נטולת רסן שבראשה עומד אדם העומד לדין בשל חשדות כבדים לשחיתות אישית חמורה; אלימות רצחנית בקנה מידה שהסכסוך הישראלי-פלסטיני טרם ראה, וממשלים אמריקאיים רופסים (ביידן) או לחלופין ידיוותיים כלפי הימין הקיצוני (טראמפ), אפשרו לממשלת ישראל ה-37 להקים בתקופה זו קרוב ל-200 מאחזים והתנחלויות ולהכריז על הכוונה להקים עשרות התנחלויות נוספות בעתיד הקרוב.

הקמת מאחזים והתנחלויות הביאה עימה גל אלימות חסר תקדים נגד האוכלוסייה הפלסטינית, שבראשו ניצבים מתנחלים הנעזרים בכוחות צבא סדירים וחצי-מליציוניים (יחידות הגמ"ר) המוצבים בגדה המערבית. גל אלימות זה תורגם לטיהור אתני של שטחים בהיקף של למעלה ממיליון דונם, שכלל את גירושן של לפחות 118 קהילות ומקבצי רועים ברחבי הגדה המערבית.

ב-9 בפברואר 2026 התארח משה שרביט, מי שהקים את מאחז חוות עמק תרצה, והיה ועודנו מעורב בתקיפות אלימות ביותר נגד חקלאים פלסטינים, בתוכניתו של שמעון ריקלין בערוץ 14. שרביט הגיע לאולפן כנציג גוף המכונה "איגוד החוות", ובמהלך הריאיון הקצר הוא נשאל על ידי ריקלין: "האם החלום כולל גם גירוש הערבים שגרים שם?" תשובתו של שרביט הייתה: "אנחנו מתעסקים בלנקות את השטח ולפעול בכל שטח פתוח אפשרי". שיתוף הפעולה בין אנשים מסוגו של שרביט לבין ממשלת ישראל הנוכחית, מעולם לא היה מובהק יותר, והוא גם המאפיין המובהק ביותר של תקופת שלטונה של ממשלה זו.